

ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА

Нема решења без болног реза

ГРАДСКА ИМОВИНА

Отишла потезом пера,
враћа се тешком
муком

СТРАНА 5

„НИСКОГРАДЊА” У
ГЕНЕРАЛНОМ ШТРАЈКУ

Много запослених,
мало пара

СТРАНА 8

РЕКОРДНА ГОДИНА
ПО БРОЈУ ПОЖАРА

Пламен на отвореном
- огроман ризик

СТРАНА 9

КРАГУЈЕВАЧКО
ВИНОГОРЈЕ

Грожђе Стевановића
стигло и до Медведева

СТРАНА 16

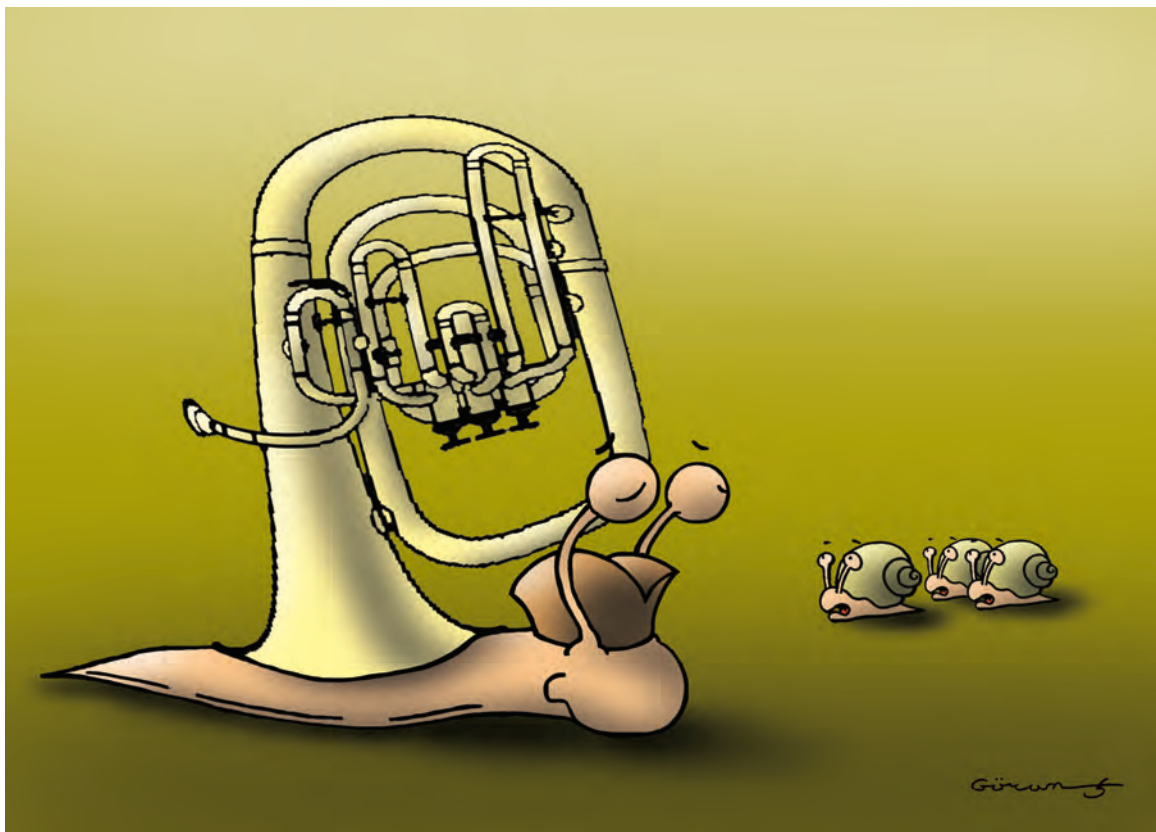
OLYMPIC TRAVEL
034/33 57 37
www.olympic.rs
CRNOGORSKO PRIMORJE
VAM JE NAJBЛИЖЕ
10-15% POPUSTA I DVOJE
DECE BORAVI BESPLATNO
ODLOŽENO PLAĆANJE ČEKOVIMA

ФИЛИГРАН
ЗЛАТО - СРЕБРО
БАНАТСКО ДВОРИШТЕ - ПЕШАЧКА ЗОНА - КРАГУЈЕВАЦ

ВОДА ЈЕ
ДРАГОЦЕНА
ВК
Крагујевац
ТРОШИТЕ ЈЕ
РАЦИОНАЛНО

Reciklaža kertridža i tonera
dobar kertridž
mir u kući
Refilm
Karadordeva 51, www.refilm.com
Tel. (034) 33 77 98 (034) 34 01 03 (064) 287 64 6

WH
WOBY HAUS
Dobrodošli majstori!
Корачићка 1, Kragujevac
034/356-722

Карикатура: Горан Миленковић

ДРУГА СТРАНА

Хендикепирани

Пише Драган Рајичић

Роди ме мајко срећног, па ме баци у коалицију! Будући да се односи на нашу политичку елиту, ова мала парафраза захтева и додатно појашњење. Њихова мајка их је већ родила срећне, али са благим хендикепом. Једнима недостаје образ, другима карактер. Ту малу валинку они су одавно претворили у врхунску врлину која им омогућава да без стида и срама могу све. Да лажу, краду, varaју, замајавају, претрчавају... Да су се, дакле, родили комплетни, а у то улази и образ, они би данас вероватно били бедници попут нас, њихових гласача, а о елитном месту на лествици друштвене хијерархије могли би само да сањају. Њима се, међутим, посрећило да их мајка, вероватно на порођају, благо деформише у пределу главе који регулише карактер и сад их ево на коњу, тј. на нашој грбачи где се весело цилитају у свим правцима.

Посебно им добро иде поменуто претрчавање из једне партије или коалиције у другу. Ту су се толико извештили да ни рођена и већ описана мајка не може више да их похвата гледе разумевања политичког дискурса који остављају за собом. Можда је сад прави тренутак и да се од Олимпијског комитета затражи увођење нове дисциплине за следеће игре - претрчавање с лева на десно, или са десна на лево, свеједно. Ако нам промотери ове дисциплине не донесу злато са Олимпијаде, онда то може да значи само једно: судије су нас покрале јер нас мрзе зато што смо Срби! Не могу још да се помире с чињеницом да смо најбољи, такорећи изабрани народ.

Уколико се ова иницијатива прогута код Олимпијског комитета, онда можемо обелоданити да су се она три одборника СПО-а која су у Новом Саду из свог табора претрчали у онај против кога су се борили већ квалификовали за нове Игре. А са образложењем којим су покрили ову монументалну срамоту квалификовали су се и за орден части барона Минхаузена Лажливог. Три месеца после избора они су, наиме, открили да је актуелни градоначелник Новог Сада, са којим су заједно били у кампањи и трчали на изборе, слабо радио свој посао у претходном мандату, те да им сада због тога ваља претрчати код напредњака који су, откако су се ономад одрекли себе, све радили како треба. На нама је сада, дабome, само да поверујемо у то, а не у ноторну премису да иза овог бесрамног претрчавања не стоји њихов личним интересом незајажљиви тур. То ће им, међутим, мало теже проћи јер ако су они хендикепирани у образ ми нисмо у главу!

Трговина изборном вољом грађана наставља се, дакле, пост фестум, трговином посланичким и одборничким мандатима. Они су сада у власништву и хендикепираних који се држе само једног слогана: - Ко да више, тај је наш! Њихов програм данас нам је најближи, да извине досадашњи коалициони партнери.

Добра идеја доделе мандата у приватно власништво појединца коју је и Европа гурала била је да тај појединац тиме заштити своје ја и право на своје мишљење од сопствене странке која му више не може узети мандат ако слепо не следи њене захтеве. Хендикепирани су, међутим, и ту добру идеју довели до апсурда јер они под тим „своје ја“ подразумевају искључиво своје незајажљиво... Знате већ шта. И сад, постизборна жмурка и јурка, која је већ увелико у току, има све услове да потраје до следеће изборне преваре. Политичка елита која о нама брине је у доброј кондицији, може да тргује мандатима до бесвести, али се, то стално понавља, не плаши ни нових избора. А и што да се хендикепирани елитисти плаше избора када на њима народ ни о чему не одлучује!

АНКЕТА НА ПРАГУ ЈЕ СЕПТЕМБАР, СТРЕПИТЕ ЛИ КАКО ЋЕТЕ ГА ПРЕЖИВЕТИ ЗБОГ ВЕЛИКИХ ИЗДАТАКА?

М. Ињаишовић

Саша Живадиновић,
возач:
- Дишемо одавно на сламку, трошкови су нам преко главе.

Данијела Денић,
професор математике:
- Имам троје деце, а за децу је све прескупо.

Невена Стевановић,
новинар:
- Дете ми полази у школу, ранац је седам хиљада, а за остало не смем ни да питам.

Јелена Кутањац,
менадер:
- Треба да се удам, трошкови су огромни.

Мирјана Конфијер,
домаћица:
- Тешко, пара нема - и ко ради и ко не ради.

Тихомир Швиљковић,
инжењер:
- Помрећемо, сигурно...

Мила Бараћ,
пензионер:
- Због скупе струје не могу да оставим зимницу.

Ратка Петровић,
трговац:
- Живим од социјалне помоћи и народне кухиње, а све нас је више.

Даница Ристић,
пољопривредник:
- Претекнуће политичари, а нас сељаке не види ни бог ни народ.

Житопродукт
Крагујевац, Војводе Путника 70
Телефони: 034 370 303
370 215, 370 072, 370 135, 370 192
zitoprodukt@nadlanu.com

Брашно по произвођачким ценама

Произвођачке цене, гарантовани квалитет белог, лиснатог, печеног, замрзнутог пецива | Све врсте хлеба и пецива у нашим објектима: ТЦ Аеродром, Мала пијаца, код улаза у Житопродукт, у кругу Заставе, у Улици Драгослава Срејовића 5

prozori sa imenom i prezimenom

Nije sve u profilu ... ima nešto i u staklu

suncemarinkovic.com 034/ 330 870

Илустрација: Горан Милековић

ПРИВАТНИ ИЗВРШИТЕЉИ И ДУГОВАЊА ГРАЂАНА ЗА КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ

Угрожене заштитити од уштеривача

Док Јавном стамбеном предузећу предстоји одређивање најнижег износа дуга за чију ће наплату бити ангажовани приватни извршитељи, у „Електрошумадији” је већ прослеђено око 600 предмета, са дуговањима преко 40 хиљада динара. Главно социјално питање је како спречити да „утеривачи” дугова својим „тарифама” још више не ојаде већ ојађене грађане

Пише Гордана Божић

Грађани који су се до сада бар надали да ће их због огромног броја тужби у Основном суду заобићи судски извршитељи, а отплата дуга за комуналије бити одложена или застарела, сада више не могу бити сигурни да ће умаћи од плаћања обавеза. Извршитељи, које зову приватни, иако их закон тако не оловљава, већ су кренули да наплаћују, боље речено „утерују” дугове за струју, а ускоро ће и за грејање, чистоћу, грађевинско земљиште.

Истина, Крагујевчани спадају међу оне који релативно уредно измирују своје обавезе, али према неким проценама сваки пети не плаћа редовно рачуне за комуналије.

Према таквима, ако је судити по написима у медијима, али и на основу добијених овлашћења, нови

извршитељи неће имати милости. Осим што свака опомена коју пошаљу увећава основни дуг за четири до 10 хиљада динара, у случајевима када оне не помогну приступа се другим методама, као што су административне забране на плату или пензију, па и пленидба имовине.

Поставља се питање да ли је основан страх грађана да ће им пленити имовину због, рецимо, хиљаду динара дуга за неплаћене комуналне услуге или ће локалне самоуправе, које су оснивач ових предузећа, ипак, одредити лимит испод којег предмети неће бити упућени извршитељима?

■ Мора се одредити најнижи износ

Иако су многи сагласни да овакав концепт наплате потраживања није лош и омогућава држави да буде ефикаснија, ипак се чини да је

закон превидео реалну ситуацију и сиромашно друштво, односно грађане.

Да је криза све већа и платежна способност грађана све мања сведочи и пример да је у Јавном стамбеном предузећу први пут ове године готово хиљаду грађана потписало уговор о репрограмирању дугова, за разлику од претходних година када се 600 или 700 одлучивало за одложено плаћање. Стамбено предузеће упозорило је у јулу 35.000 Крагујевчана, који дугују укупно 280 милиона динара, да до краја августа истичу последњи дани за измирење дуга. Већ од септембра уследиће тужбе и извршења.

Вера Стојадиновић, руководилац обједињене наплате, потврдила је да је до сада склопљено око хиљаду репрограма и да осим што је томе допринео нов начин наплате потраживања, и криза је учинила своје, па многи који су раније редовно намиривали своја потраживања сада то нису у могућности. Ипак, неки ће, лимитирањем износа, избећи принудну наплату.

Утуживање је неминовно како не би дошло до застарелости потраживања, али се до лимита за утуживање долази тек пошто се сагласе сви учесници у систему обједињене наплате. Такође, ради се и опсежна анализа која подразумева процену висине дуговања, износ трошкова, односно таксе коју треба платити извршитељима, а важан фактор је и број грађана који би требало да буду утужени. Тек након тога одређује се лимит који ће бити познат непосредно пред утуживање. Сада још увек не могу рећи који је најмањи износ, али сигурно је да се неће наћи на списку они који дугују до хиљаду динара, јер је то и за нас економски неоплативо, а грађанима вишеструко увећава износ дуга, објашњава Вера Стојадиновић.

Са друге стране, међутим, корисници накнада за изношење смећа и градско грађевинско земљиште нису увек сагласни са одлуком о лимиту, јер су на уплатницама обједињене наплате ово најниже ставке и не прелазе износ предвиђен за утужење.

За сада се поуздано зна да ће сви предмети, а проценује се да ће их бити око 7.000 хиљада, подједнако бити распоређени свим извршитељима, а у наредном периоду доби-

јаће их они који се буду показали као најнефикаснији. Почетком октобра сви који буду утужени могу очекивати да им извршитељи закуцају на врата.

У сваком случају, пре подношења тужби биће консултована и градска управа, односно оснивач, како би се коначно утврдили лимити. Члан Градског већа задужен за област комуналних делатности Зоран Јовановић каже да је град увек на страни потрошача, чак и у ситуацијама када нису надлежни, као што је то био случај када је „Електрошумадија”, у једном периоду, почела без пардона да искључује струју дужницима.

Увек смо реаговали и то ћемо учинити и овом приликом. Очигледно је да извршитељи неће имати милости и ми ћемо у најкраћем року да дефинишемо који је то ниво дуга за који ће бити ангажовани судски извршитељи. Нормално је да дугови морају да се плате, али истовремено треба водити рачуна о неким утуженим категоријама становништва, објашњава Јовановић.

■ Тужени за дуг преко 40 хиљада динара

За разлику од Јавног стамбеног предузећа, коме утуживање тек предстоји, у „Електрошумадији” су још у јулу предали 598 предмета судском извршитељу Даници Чоловић. Руководилац службе за правне послове у овом предузећу Светлана Крстевски каже да су се руководили критеријумом по коме су на извршење проследили сва дуговања која нису застарела, а износе више од

40 хиљада динара. Међу њима је и око 200 предмета са дуговањима која премашују цифру од 100 хиљада динара.

Како кажу у овом јавном предузећу, први резултати ангажовања судског извршитеља већ су видљиви, пошто грађани долазе по опмени извршитеља и, у зависности од могућности, плаћају или склапају уговоре о одложеном плаћању.

Планирано је да убудуће ангажују и остале овлашћене извршитеље уколико буде више предмета, што ће се знати већ наредног месеца.

Према речима портпарола Николе Павићевића, више неће бити судског поступка у недоглед, нити дужник може да се нада да га извршитељ неће наћи јер је истекло радно време. Приватни извршитељи раде до 22 сата, сваким радним даном, и суботом и недељом, а обрачун дуга може да стигне и на електронску адресу.

Иначе, Крагујевчани и домаћинства у Лапову, Книћу, Баточини и Рачи за потрошену струју тренутно дугују чак 3,6 милијарди динара.

Извесно је да ће увођење приватних судских извршитеља бар за трећину скратити судски поступак и трошкове, са крајњим циљем да се смањи администрација у правосудју. Приватни извршитељи додатно су и мотивисани, јер се њихова накнада креће од 4.200 до 10.000 динара, док волонтери у извршеном одељењу Основног суда примају фиксну накнаду од 600 динара, и то по окончаном предмету. А шта може снаћи обичног грађанина који дугује за телефон, струју, или грејање када им на врата закуца приватни извршитељ, већ се може претпоставити.

” Зоран Јовановић: Приватни извршитељи неће имати милости и ми ћемо у најкраћем року да одредимо ниво дуга грађана за који ће бити ангажовани извршитељи. Дугови морају да се плате, али треба водити рачуна о угроженим категоријама становништва

ПЕТИЦИЈА НА ФЕЈСБУКУ

Грађани против приватних извршитеља

Група грађана покренула је петицију на друштвеној мрежи фејсбук против приватних извршитеља истичући да је од ове године држава омогућила да јавна предузећа ангажују приватне извршитеље, који су добили овлашћења која до сада нису у пракси била позната. Наиме, поред тога што ће сами вршити процену вредности имаће и извршну власт и то све уз пратњу полиције. На овај начин, наводи се у објашњењу, држава је у незавидан положај довела већ ионако угрожене категорије - незапослене, којима ће се због немогућности другачије наплате вршити попис ствари и некретнина и продавати уз бесцене тј. почетна цена биће 60 одсто стварне вредности а да притом неће дозволити да дужник евентуално сам прода своју имовину.

Ова петиција није позив за неплаћање обавеза, већ позив држави да у складу са општом друштвеном и материјалном ситуацијом нађе нове моделе наплате. Неоспорно право човека је да живи и ради, да би живео мора да привређује а да би привређивао обавеза државе је да му то обезбеди. Ако држава преписује европске законе онда би требало и њихову социјалну политику а то је да појединац има право да прогласи банкрот, услед губитка посла, и да док нови не пронађе држава му даје социјалну помоћ и смањује или замрзава комуналне и остале обавезе.

НАЈАВА ГРАДЊЕ ВОЈНЕ ФАБРИКЕ УЗ ПОМОЋ РУСИЈЕ

Нови Буро Ђаковић

У новој фабрици, за коју се још не зна где ће бити изграђена, према проценама војних аналитичара могла би да се производе оклопна возила са точковима и самоходне хаубице, а било би добро када би она ангажовала постојећу војну индустрију за производњу делова и склопова. Има и оних који би, пре свечаног пресецања врпце, хтели да знају политичку цену ове сарадње

Недавно најава првог потпредседника Владе Србије и министра одбране Александра Вучића да ће до краја године, у сарадњи са руском одбрамбеном индустријом, бити отворена фабрика сложених одбрамбених система изазвала је многе, па и опречне коментаре. Вучићева изјава да ће нова фабрика бити попут фабрике „Буро Ђаковић“ у Славонској Пожеги отворила је врата нагађањима шта ће се у новим погонима у Србији производити. То ће, према проценама војних аналитичара, највероватније бити оклопна возила, јер су се управо таква возила и тенкови правили у фабрици у Пожеги.

Војни аналитичар Александар Радић оцењује да би у новој фабрици у Србији могла да се производе оклопна возила са точковима и самоходне хаубице. Он је истакао да су се до сада крупнија средства технике као што је самоходна хаубица „нора“ производила кроз читаву мрежу уговора произвођача и прикупљање елемената, али наглашава да је ту било доста проблема око склапања. Радић није против отварања нове фабрике, иако наша одбрамбена индустрија не ради пуним капацитетом, јер, како каже, амбиција да се прави домаће оклопно возило точакш и наставак рада на пројекту „нора“ или сличним пројектима траже посебну фабрику.

Са друге стране његов колега Бојан Димитријевић каже да српска одбрамбена индустрија већ сада има довољно фабрика и да у неким нису упослени сви капацитети и радници.

Било би адекватније решење да се нека од тих фабрика програмски усмери на неку нову производњу, рекао је Димитријевић, оцењујући да домаћа војна индустрија има капацитете за већу производњу и извоз, као и да је у последњих двадесетак година у драстичном застојању за европским и светским трендовима.

■ Руска технологија

Према речима новинара Политике Мирослава Лазанског добро је да сада обновимо војну сарадњу са Русијом. Према његовом мишљењу уравнотежени војни односи Београда са Вашингтоном и Москвом допринеће бољем међународном третману Србије. Када се ради о оклопним возилима Лазански подсјећа да је крушевачки „14. октобар“, деведесетих година прошлог века,

САМОХОДНЕ ХАУБИЦЕ РУСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ

требало да настави оно што је некада радио „Буро Ђаковић“ у СФРЈ. Он каже да је у Крушевцу произведено седам тенкова за извлачење, за Кувајт, али да они нису испоручени крајњем купцу јер су уследиле санкције, а 1999. године и НАТО бомбардовање.

Могуће је да Руси имају економски интерес да се у Србији уз њихову технолошку помоћ производе нека оклопна возила интересантна за трећа тржишта на којима је војна индустрија Србије одавно присутна. Могуће је да су производни капа-

цитети за таква возила у Русији узети, па је због евентуалних нових поруџбина најбоље запослити српску одбрамбену индустрију, написао је Лазански у свом коментару у Политици.

Одбрамбена индустрија Србије, коју чине фабрике „Слобода“ из Чачка, ваљевски „Крушић“, „Младост“ из Лучана, „Прва искра“ из Барича, ујички „Први партизан“ и „Застава оружје“ имају велике ин-

безбеде инвестиције и да им је зато неопходна помоћ државе.

Најаву министра одбране да ће руска страна помоћи српским фабрикама око пласмана производа на трећа тржишта, која нам до сада нису била доступна, међутим, нико није желео да коментарише. У свим овим фабрикама једини коментар је да ништа званично нису добили, као и да су о тим најавама сазнали из медија.

Иначе, зна се да је у неким ранијим временима било доста проблема око издавања извозних дозвола управо са руске стране, која није дозвољавала извоз наоружања и војне опреме у неке земље које је су потпадале под ру-

сталиране капацитете, али недовољно новца за набавку нових савремених нумеричких машина и модерне опреме. Према неким проценама овог тренутка за модернизацију машина и опреме шест фабрика наменске индустрије у Србији потребно је око 100 милиона евра. Војни аналитичари наглашавају да би тек после те финансијске ињекције ове фабрике могле да уђу у озбиљнију утакмицу производње оружја и муниције са страним фабрикама.

Према речима директора крагујевачке Војне фабрике Радета Громовића ефекти те инвестиције остели би се веома брзо, јер је реч о фабрикама које 95 одсто производа извозе, а неупоредиво мање увозе сировине. Он наглашава да је просечна старост машина у овој фабрици 39 година и да је зато тешко пратити конкуренцију која ради на најсавременијој опреми. Ситуација није ништа боља ни у другим фабрикама одбрамбене индустрије. У „Застави оружје“ кажу да фабрике не могу саме да о-

ску интересну сверу. Познато је да се војна технологија старе Југославије, а тиме и Србије, ослањала на руска борбена возила, системе ратног ваздухопловства и противваздушне одбране. Има аналитичара који сматрају да је најава нове сарадње са руском одбрамбеном индустријом само наставак те традиције.

Они тврде да не мали број борбених возила труне по касарнама широм Србије, па у новим односима са Русијом виде шансу да се та возила репарирају и осавремене најновијим достигнућима руске војне индустрије.

■ Која је цена

Да ли ће изградња нове војне фабрике донети више посла и за српску одбрамбену индустрију, односно за шест фабрика које су под директном ингеренцијом Министарства одбране, још се не зна. Плано-

РУСИЈА И СРБИЈА

Стратешко партнерство

Још 2010. године Русија и Србија су се договориле да потпишу Споразум о стратешком партнерству. Тај споразум, међутим, ни до данас није потписан. Првобитно је било планирано да га у првој половини 2011. године потпишу тадашњи председници Србије и Русије Борис Тадић и Дмитриј Медведев, али то је одложено за средину прошле године. Цела ствар је пролонгирана због, како је тада објашњено, кризе на северу Косова. Сада се најављује да ће Николић и Путин разговарати и о том документу.

Сусрет два председника у Сочију могао би да буде искористићен за усаглашавање неких тачака тог споразума, чиме ће бити отворен пут за његово потписивање. Иначе, нова власт у Србији ће радити на томе да се озбиљније унапреди економска сарадња и то тако да се руски капитал у већој мери привуче.

ви о томе где ће се изградити ова фабрика и шта ће производити тек треба да се разраде. За пуковника у пензији и бившег заменика директора крагујевачке Војне фабрике Драгислава Росића основно питање је да ли ће фабрике у Крагујевцу, Ваљеву, Ужици, Чачку... доласком нове фабрике добити нови посао и упослити капацитете.

Ако се то деси сви ће бити на добитку. Уверен сам да „Застава оружје“ може успешно да се укључи у производњу неких склопова и делова за самоходну хаубицу, али и продукцију новог оклопног возила. Питање је и да ли се ради о новој технологији, која би могла да подигне технолошки ниво и осталим нашим одбрамбеним фабрикама. Има још много питања, али оставио бих то за касније, када буде јасно где ће нова фабрика бити лоцирана и шта ће производити. Искрено мислим да би било боље да се овај посао распореди по свим фабрикама одбрамбене индустрије и тако упосле и капацитети и радници. Уверен сам да за то има доста простора, објашња-

НАЈТРАЖЕНИЈИ РУСКИ ЛОВАЦ „СУ-30“

ЈЕДАН ОД САВРЕМЕНИЈИХ МОДЕЛА РУСКИХ ТЕНКОВА

ИЗВОЗ

Зарадили 12 милијарди долара

Упркос финансијској кризи извоз оружја у свету у 2011. години достигао је историјски максимум и прешао 71 милијарду долара. Русија је по извозу на другом месту, одмах после САД. Лане су Руси продале оружја и војне технике за више од 12 милијарди долара. Највише пара Руси су зарадили од продаје војне авијације. Најтраженији је ловац „СУ-30“, а тражене су и подморнице класе „кило“, разне фрегате и ракетни чамци. Постоји велико интересовање и за много хваљене системе „С-300“. Ове године Русија очекује да ће извезти оружја и војне технике за 13,5 милијарди долара.

Иначе, најскупље оружје и технику продају Американци, Немци, Британци и остале најразвијеније земље, које и саме купују најскупље. У другом кругу је Русија и земље које нису ни богате ни сиромашне, и наоружање могу да плате новцем, кредитом или робом. Трећи круг чине државе које купују кинеско оружје, које је најјефтиније и најлошије.

ва Росић. Председник Савеза самосталних синдиката Крагујевца, ранији председник Самосталног синдиката „Заставе оружје“ и један од иницијатора формирања Синдиката одбрамбене индустрије Србије Југослав Ристић, каже да поздравља отварање сваке нове фабрике и свако ново радно место.

Колико сам успео да сазнам у овом случају се ради о новим технологијама и то је добро. Када је реч о оклопним возилима многи мисле да, после производње два прототипа неборбених возила, то могу да раде и „Застава камиони“, али се варају. Мене пре свега интересује која је цена те нове сарадње са руском одбрамбеном индустријом, и финансијска, али пре свега политичка цена коју ће Србија морати да плати. Не бих ништа да прејудицирам, али мислим да она неће бити мала, закључује Ристић.

Милуштин ЂЕВИЋ

ДЕМОКРАТСКА СТРАНКА ПРЕД РАСПЛЕТОМ ИЛИ РАСПАДОМ

Нема доброг решења без болног

реза

Пише Слободан Цупарић

Криза у редовима демократа из дана у дан добија на интензитету. Штампано готово сваког јутра доносе нове „бомбасте“ наслове типа: „Тадић бежи од Ђиласа“, „Ђилас је једнако крив за стање у ДС колико и Тадић“, „Не назире се расплет у врху ДС“, „Пајтић ближи Ђиласу, али не жели да смењује Тадића“, „Ако Тадић не да оставку, Ђилас напушта странку“, „ДС спасавају само избори“...

После периода међусобних оптужби и препуцавања кроз медије и прекида комуникација међу челницима странке, демократе би 8. септембра могле да се нађу очи у очи на седници Главног одбора. Унутрашња драма која дрма ДС, као најјачу опозициону странку у Србији, ускоро ће добити епилог. Тако се бар очекује.

Колико су у праву они који тврде да не постоји могућност да се „Ђиласовци“ и „тадићевци“ нађу на окулсу 8. септембра, а да се направе само козметичке промене?

– Демократска странка није успела да задржи ни председничку ни парламентарну власт, па је сада у кризи и мора да претрпи озбиљне потресе и промене, каже за „Крагујевачке“ Бора Кузмановић, социјални психолог и некадашњи њен угледни члан.

– Први проблем са ДС је да схвати шта јој се догодило. Они су још увек шокирани и један број њих, чини ми се, не схвата да су губитника странка и да им је једини начин опстанка да се организују као опозициона странка. Ако промене буду козметичке, без озбиљних радикалних резова, онда ће станка улазити у још дубљу кризу. На истом фону је и Боровоје Радић, дугогодишњи демократа а

Чедомир Антић:
Бојим се да Ђилас не само да нема никакав политички програм, већ да он и није суштински демократа

У психологији постоји парола: Мењати се, а остати исти. У случају Демократске странке то неће ићи, јер партија која изгуби на изборима мора да прође кроз озбиљну реорганизацију. Ако покуша да то само козметички замаже – биће јој све теже, тврди некадашњи угледни члан ДС, универзитетски професор Бора Кузмановић

у супротном основати своје странке. Обрачун као да је заказан – и све је извесније. Не би ли компромис бољи за интерес странке?

– У овој ситуацији, са толико тензија које су нарасле у ДС и са толиком бременом губитка избора, компромис не би био најбоље решење, оцењује Боровоје Радић. – Овде се у глобалном смислу може ићи у некакав компромис, али се пре тога морају рашчистити многе ствари и утврдити одговорност због изборног пораза, а да ли ће се после тога наћи компромис и између оних, да кажемо, који претекну – то ће се видети.

Радић даље подсећа да је Ђилас најавио неке радикалне ставове, чак се чује да би и оснивао странку, али и он наступа доста несигурно у свему томе, направи корак напред, па два назад...

– Мислим да је Ђиласов успон био доста брз, каже Чедомир Антић. – Пре осам година био је богати пријатељ председника ДС, а онда је у међувремену постигао све ово што је постигао: био је министар, градоначелник, заменик председника странке, била је чак и опција да буде кандидат за председника владе... Чини ми се да је мало пожурио.

Бору Кузмановића садашње стање у ДС подсећа на оно из деведесет и треће године, када су Ђинђић и Мићуновић били у сукобу. И тада се видело да ће нешто морати да се уради, да ће неко решење морати да се тражи... Нуђено је Мићуновићу да буде почасни председник, а он је рекао: „Са овог места се иде или у политичку пензију или се остаје пред-

Бора Кузмановић: Садашње стање у ДС подсећа на оно из 1993. када су Ђинђић и Мићуновић били у сукобу. Мићуновићу је нуђено да буде почасни председник странке, а он је рекао: „Са овог места се иде у политичку пензију или се остаје председник“

седник“. Епилог је познат: Мићуновић је искључен из странке пошто није прихватио реалност.

– Мислим да се и сада догађа нешто слично, тврди Бора Кузмановић. – Можда се Ђилас још увек испитује да ли је довољно јак да отворено крене у напад. Како ја до сада видим његову борбу, то је више нека фортификација, како би се рекло у Војсци, осигуравање терена, обезбеђивање за неку борбу... Он се нуди као алтернатива, а има и неке аргументе. Једно је сигурно: ако Тадић остане председник, странка ће ући у још дубљу кризу, каже Кузмановић.

■ (Не)окрвене демократе

Расцеп у ДС сигурно ће бити велики удар за „плаво-жуте“, али Драган Ђилас и они који га подржавају вероватно прижељкују „радикалско-напредњачки сценарио“ – оно што је личило на одвајање Томислава Николића и Александра Вучића од радикала. Да ли се Ђилас, који је јак играч, има новац, власт и медијски утицај, (не)оправдано прибојава ЛДП-овог сценарија?

– Мислим да пре може да се деси да онај ко се одвоји буде слабији, а построфира Чедомир Антић. – Јер, ДС се до сада много пута цепала, а увек је била слабија она струја која се одвајала. Примера ради, ДСС је у тренутку када се одвојио од ДС чак окупио више људи, добио више по-

сланика у парламенту и био кудикамо популарнији од ДС, али је ипак остао ту где је.

Бора Кузмановић верује да би Ђиласу највише одговарало када би добио неокрвњени ДС – што сматра да није немогуће. Јер, много је тешко основати нову странку.

– Ђилас би могао да заврши тај посао пошто има технократске способности и утемељен је у Београду, али Србија га још није довољно осетила као свог човека – јер до сада није био у прилици да прича о проблемима Србије као целине. Више би му одговарало, ако буде вешт, а та могућност постоји, да на неки начин натера Тадића да се повуче, каже Кузмановић.

Боровоје Радић сматра да Драган Ђилас крчи терен и покушава да сггледа шта га на том путу чека. Сигурно је да он има у виду и један и други сценарио, и радикалско-напредњачки, који прижељкује, и овај Чедомира Јовановића, у који не жели да упадне.

– Због тога је Ђилас колебљив, па још увек нема јасан став шта ће учинити. Али, само наивни могу веровати да он не жели да предводи странку – да преузме ДС или да оснива нову. Разлог што за сада није јасан у својим намерама је управо у томе што не може да процени да ли би иједна од тих варијанти успела. Иначе, он је човек прагматик и док не види јасно да ће успети, вероватно у то неће ући, уверен је Боровоје Радић.

■ Без козметике

Исказан је оптимизам Бојана Пајтића, потпредседника ДС, да ће ова странка после седнице Главног одбора и изборне скупштине остати јединствена. Може ли се веровати његовом обећању да ће учинити све да спречи њено цепање –

пошто је као таква и најпотребнија Србији?

– Ако мисли да се ништа не догоди – то не може, експлицитан је Бора Кузмановић. – Ако хоће да каже да неће бити цепања, али са новим руководством, онда то можда некако и може да се прихвати. Сећам се да у психологији постоји једна парола: Мењати се, а остати исти. Сви би то хтели – да остану исти, а да се кобајаги мењају. То неће ићи. Странка која изгуби мора да прође кроз реорганизацију, мора да је озбиљно схвати. Ако покуша да то омаловажи, да козметички нешто замрља, премаже – само ће бити још теже.

Боровоје Радић упозорава да Пајтићев оптимизам није баш заснован на реалним чињеницама, јер оно што се догађа у ДС пре говори да је потребно направити неки дубљи рез – по цену да дође до неких непријатних ствари, да поједини људи и оду из странке, да дојде чак и до њеног цепања. Али, то је у овом тренутку и здравија варијанта, јер би се на тај начин многе ствари решиле и могло би да се крене из почетка. Нема ту доброг решења без болног реза.

– У интересу свих њих је да се странка не подели, али да победи њихова струја, тврди Чедомир Антић. – То је увек тако – као што је у интересу деоничара једне фирме да друге деоничаре отерају из ње, да они воде фирму, а не да се она подели на суду и да свако оде у свом правцу. Оно што видим као невољу ДС то је сазнање да колико Милошевић може да се криви за Косово и проблеме које смо имали у деведесетим годинама, толико ДС може да се криви за Војводину.

Боровоје Радић:
Ђилас има у виду и радикалско-напредњачки сценарио, који прижељкује, и онај Чедомира Јовановића, у који не жели да упадне. Он је прагматик и док не види јасно да ће успети, неће повлачити конкретне потезе

Броз на време обрачунао с Ђиласом. Не указује ли добрим делом овај опори виц на проблем и питање да ли ће Тадић успети да сачува ДС од цепања?

Тражене су минулих дана, и нађене, неке додирне тачке између предстојеће седнице Главног одбора ДС и оне комунистичке Осме седнице. Подсетимо, на њој је Ивана Стамболића, вишегодишњег лидера српских комуниста, развластио његов „друг“ и пријатељ Слободан Милошевић – који је наговестио „нову“ политику – брзу, жустру и одлучну... Овакве аналогije, по речима аналитичара, нису пожељне у овим ситуацијама, подсећају на властодржачке промашаје, али баш због тога не треба да буду прећутане.

RADOOSTAN DAN

**1. SEPTEMBRA SLAVIMO 4. ROĐENDAN
RODA CENTAR KRAГУЈЕVAC**

PROGRAM PROSLAVE:

od 14h	Krenimo bezbedno u prvi razred
od 15h	Kviz poznavanje saobraćaja
od 16h	Jedinstvena & Bubble žurka sa vodenim balonima
od 17h	Klovn šou & Ђuskoteka
od 18h	Dečiji hor Amadeus
od 18.30h	Plesni klub Fiesta
u 19h	Rođendanska torta
od 19h	Љutkarska predstava Piratska pustolovina
od 20h	Šljokice tattoo & fotografisanje

Za đake prvake pripremamo mnogo poklona i iznenađenja!

RODA MEGAMARKET - 10% popusta na svaki račun u iznosu većem od 2.000 dinara

Levi's - 20% na sve ženske pantalone

DEXY CO kids - 15%

Tehnika - 10%

Svilanit - 20%

KATRIN - 10% na novu kolekciju

Srebrni nakit - 15% popusta;
Replay nakit i satovi - 30%

X N SPORT - 20%

mendo - 10%

SO - 20% na kompletan asortiman sem na nakit Six

Oculus - 15% POPUSTA NA SVE DIOPTRIJSKE NAOCARE;
- 20% na sve naočare za sunce

handy - 5% popusta na Nokia smart telefone

URBAN shop - 20%

LEGEND - 15%

dormeo

Kupovinom bilo kog DORMEO duška kupac ostvaruje pravo na kupovinu BEDDING SET COSTUME POSTELJINE u visini 1 rsd

RODACENTAR

„НИСКОГРАДЊА” У ГЕНЕРАЛНОМ ШТРАЈКУ

Много радника, мало пара

Првог радног дана ове седмице запослени у производном погону „Нискоградње” ступили су у штрајк, тражећи заосталу једну и по зарату, редовност исплата и консолидовање предузећа. Фирма је дуго у блокади, из градске касе потражује 200 милиона динара, а очигледно је да 150 радника у производњи не могу зарадити за још око 100 колега у „режији“

На капији градског јавно-комуналног предузећа „Нискоградња”, на улазу у погон у Индустриској зони, од првог радног дана ове седмице, 27. августа, пише „Генерални штрајк”. У њему је око 150 од укупно 250 запослених, углавном радника из производње, а траже једну и по заосталу зарату, редовност исплата на 15 дана и консолидовање предузећа. У Управној згради на Малој Ваги, где је смештена „администрација” предузећа, мирно је и сви раде.

Председник Самосталног синдиката Миодраг Грујичић првог дана штрајка каже да их директор Драгутин Миловановић није посетио, али да је тражио састанак са председником синдиката, на коме би се разговарало о броју запослених који би испунили минимум процеса рада. Синдикат је предложио да то буду 42 радника, директор тражио 103, а поподне су обе стране „ретерирале” – Штрајкачки одбор „попео” број људи на 65, а директор „пустио” на 81 човека. Колико их год буде у минимуму да се одржи процес рада, Грујичић каже да од штрајка, до испуњења захтева, неће одустати и показује на ис-

писане пароле на огромним вратима гараже: „Имамо седам директора, а радници су вишак?”, и „Имамо осам економиста, а 168 дана смо у блокади”.

■ Пет и по месеци у блокади

Иако признају да 150 производних радника не могу зарадити довољно за плате свих 243 запослених, у синдикату сматрају да кључни проблем није вишак запослених – већ мањак посла и пара, јер из градске касе чекају чак 200 милиона динара, које су зарадили.

Председник Штрајкачког одбора Небојша Андрић подсећа да су претходних десет дана, као знак упозорења, рад обустављали на по један сат, али никакве реакције надлежних, ни из руководства, ни из градске управе, није било:

– Радимо смо од јануара до краја јуна пуном паром, за првих шест месеци имамо 140 радника са 15.000 прековремених сати, добијамо похвале, што нам служи на част, али шта то вреди када је предузеће „на нули”, кад нема пара ни за редовне плате, а камоли прековремене сате. Увек када питамо када ће плата добијамо одговор да је фирма у блокади.

И Драгани М и л е т и ћ, председници синдиката „Независност”, дозлогрдило је да радницима понавља да се не зна када ће и

У ШТРАЈКУ ПРОИЗВОДНИ РАДНИЦИ

ПАРОЛЕ СВЕ ГОВОРЕ

да ли ће се плате уопште примити.

– Блокада значи и да не можемо да набавимо робу од добављача, да функционишемо као предузеће. Повериоци нас туже, 14 милиона је отишло на судске трошкове и камате. То је више од месечне бруто зараде за све запослене. Дакле, није битно да сада само исплате заостатак, битно нам је да намиримо све добављаче, да имамо посла, да нормално радимо и примамо плате, каже Драгана Милетић.

За сада, намера је да штрајкачи своје незадовољство показују у кругу предузећа, где никоме нису „трн у оку”, а на питање хоће ли, уколико не буде помака у преговорима, изаћи и на градске улице следи одговор да је радикализација протеста врло могућа. Док о то-

ме разговарам са штрајкачима у Индустриској зони неко додаје: „Изашли бисмо, али је булдожер покварен!”. Кроз салве смеха чујемо и да то није далеко од истине. Ни механизација „Нискоградње” није на завидном нивоу.

■ Очигледан вишак непроизводних радника

Директор Драгутин Миловановић најпре подсећа да је „Нискоградња” предузеће која обавља и послове од општег интереса тако да је неопходно обезбедити минимум процеса рада, пресудна је служба одржавања градских улица, саобраћајне сигнализације и семафора, где је на снази сменски рад, а ти послови не смеју штрајком бити угрожени.

– До сада сам обезбедио посао и зарађене су плате, али се касни са исплатом, на то ја не могу у потпуности да утичем. То сам и рекао радницима, а у овом моменту нисам сигуран да ли ће бити довољно посла за све раднике до краја године. Треба да радимо улице Лазара Пантелића, Радована Мишовића, тротоар у Српских добровољаца, има их још, то су старе уговорне обавезе које морамо испунити да не бисмо трпели штету, а штета

је новчана. Стали смо са новим словима, на њима неће бити ни минимума процеса рада, али сматрам да није време за штрајк. Направили смо корак напред, а сада нас неко враћа уназад. Штрајкује се сада када треба да радимо и зарадимо, каже Миловановић.

Он подсећа да су од почетка године у заостатку били три и по плате, две су надокнађене, крајем месеца исплатиће се још једна половина, дакле – остаје само једна заостала зарата. Миловановић је, иначе, на чело ове фирме дошао у новембру прошле године, а „Нискоградња” је и тада била у великим проблемима и са великим бројем радника:

– Затекао сам осам магационера, 18 људи у комерцијали, ево ја питах, зашто толико, нису потребни. Па трговинске фирме, које имају хиљаде артикала, имају двоје у продаји и једног запосленог у набавци. Данас нам је у комерцијали осморо, мада и то је превише, радимо програм рационализације који ће највероватније до петка бити готов, биће их само троје. Имамо сагласност града, прекобројна ће се понудити „распоред” у другим комуналним предузећима, отпремнине, нека и уследи оснивање новог предузећа са прераподелом радника, па ако су способни – зарадиће.

На констатацију да раднике „бо-

ПРЕДСЕДНИК ШТРАЈКАЧКОГ ОДБОРА НЕБОЈША АНДРИЋ

Прошле недеље је у Регионалној привредној комори Крагујевац промовисан и регионални Грађевински кластер Шумадије и Поморавља. Ово удружење тренутно окупља 23 фирме и више самосталних занатских радњи из области пројектовања, извођења грађевинских радова, грејања, производње и продаје грађевинске опреме и материјала. Међу члановима кластера су пројектни бирои и извођачке фирме из Крагујеваца, Београда, Краљева, Јагодине, Параћина...

Овај кластер је један од три у Шумадији и Поморављу који је, кроз програм подршке развоју иновативних кластера, добио финансијску подршку Националне агенције за регионални развој. Поред њега подржани су новчано Регионални аутомобилски кластер централне Србије и кластер Шумадијски цвет. Иначе, Национална агенција за регионални развој у 2012. години подржала је 15 кластера, у укупном износу од 12 милиона динара, од којих су три из Шумадије и Поморавља којима су одобрена средства од 2,28 милиона динара.

ГРАЂЕВИНСКИ КЛАСТЕР ШУМАДИЈЕ И ПОМОРАВЉА

Велики нестали, мали се окупили

МАЛЕ ГРАЂЕВИНСКЕ ФИРМЕ ПОКУШАЈЕ ДА ДОБИЈУ ВЕЋЕ ПОСЛОВЕ

Кластерима са овог подручја подршку пружа и Регионална агенција за економски развој Шумадије и

Поморавља. Према речима директорке Регионалне агенције Јасминке Луковић Јагличић, циљ овог про-

После ликвидације или одласка у стечај великих грађевинских предузећа Грађевински кластер Шумадије и Поморавља, који окупља 23 фирме и занатске радње, покушава да се наметне инвеститорима

грама је допринос повећању конкурентности домаћих предузећа и предузетника, отварању нових радних места и расту извоза кроз умрежавање предузећа, истраживачко-развојних институција и пословних удружења у кластер.

Кластери представљају географску концентрацију међусобно повезаних предузећа, сродних и различитих делатности, специјализованих добављача, пружаоца услуга и, са њима повезаних организација које се на одговарајућем подручју делатности надмећу, али и сарађују.

Кластер повезују заједнички интереси и потребе на подручју набавке, продаје, специјализованих услуга, радне снаге и других ресурса. Према речима заступника Грађевинског кластера Шумадије и Поморавља Јелене Бојовић, циљ овог кластера је да делује на подручју региона Шумадије и Поморавља кроз јачање капацитета и подизање квалитета пословања свих чланова кластера увођењем нових облика удруживања и умрежавања и јачања конкурентске позиције, како на националном тако и на међународном нивоу.

КРАГУЈЕВАЧКИ ВАТРОГАСЦИ НЕМАЈУ ПРЕДАХА

Пламен на отвореном - огроман ризик

У граду и околини овог лета није било већих пожара, али је посла за ватрогасце било на претек - 1.600 интервенција у региону који покривају, а помагали су и колегама на другим теренима.

Свуда су били успешни, а да би стали на пут опасној навици људи да на отвореном пале оно што им не треба у контроле иду са инспекторима који су већ написали 60 прекршајних пријава

Ова година ће тешко бити заборављена - сибирска зима, незапамћена суша и рекордно високе летње температуре несумњиво ће 2012. сврстати међу године са најекстремнијим временским приликама. Осим тропских врућина, на које још нисмо успели да се привикнемо, ово лето памтиће се по бројним пожарима који су буктали широм Србије, гутајући хиљаде хектара шума и доводећи у опасност животе и имовину мештана и ватрогасаца.

Како изгледа кад горе и небо и земља Крагујевчани су, на срећу, посматрали само на телевизијским екранима, јер у граду на Лепеници и околини, до сада, није било већих пожара. Ово, међутим, не значи да су припадници Ватрогасне бригаде Крагујевац седели беспослени. Посла је било више него што ико од 186 припадника бригаде памти, јер је на подручју региона који покривају, од почетка године, угашено преко 1.600 пожара. Ако се зна да је током читаве, по злу чувене, 2007. године бригада имала 1.916 интервенција нису прете-

НЕДАВНИ ШУМСКИ ПОЖАР У ДРАГУШИЦИ

ране прогнозе да ће 2012. преузети место неславног рекордера.

■ Узалудна упозорења

Бојан Томић, начелник Управе за ванредне ситуације у Крагујевцу, каже да је најтеже било у другој половини августа, када је због високих температура и дугог периода без падавина дошло до потпуног исушења траве и растиња који, у оваквим услови-

БОЈАН ТОМИЋ, НАЧЕЛНИК УПРАВЕ ЗА ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

ма, лако плану. Последице су видљиве у податку да су, од почетка године, ватрогасци успели да угасе чак хиљаду пожара на отвореном простору! Само протеклог викенда имали су 59 интервенција, а у недељу увече, када је почео да дува ветар, у истом тренутку су морали да гасе на десет раличитих локација у околини. Ако се зна да су припадници крагујевачке бригаде, у исто време, помагали колегама у околини Чачка, на Златибору и Тари, чињеница да се ни један пожар није отео контроли равна је подвигу. Начелник Управе за ванредне ситуације сматра да у право оваквој ефикасности његових људи, који налазе снагу да се изборе са најтежим искушењима, Крагујевчани и житељи околних шумадијских општина морају да захвале што

ни ове, као и протеклих кризних година, нису били жртве ватрене катастрофе. Каже да, уз добру обуку и организацију, ефикасност бригаде повећавају и међусобна солидарност и спремност на велике напоре и одрицања која тражи овај посао.

- Ових дана за наше људе нема предаха. Сви су у приправности и спремни да одмах реагују. У недељу нико ко је завршио смену није отишао кући, дошле су и колеге које су на годишњем одмору, али и они који су управо пристигли са пожара на Златибору. Дали смо све од себе и опет спречили могуће катастрофалне последице. На жалост, имам утисак да мештани околних села нису извукли никакве поуке, јер и даље настављају да пале врзине, ђубре и коров како су навикли, каже Томић.

Према његовим речима паљења, којима наши људи традиционално чисте њиве од корова, дворишта и куће од непотребних ствари и меће од растиња, која се у званичној терминологији подводе под људски фактор, најчешћи су узроци пожара у читавој земљи, па и у нашем региону.

- Ми стално апелујемо да се ништа не спаљује на отвореном простору, али то је просто једна навика која је јако дубоко укорењена у нашем народу. Наш човек је навикао да пали врзину и нема силе која ће га у томе спречити, јер он не види ништа лоше да ради оно што су пре њега радили његов отац и деда. Ти људи апсолутно немају свест о могућим последицама, нити знају да на тај начин и себе доводе у велику опасност. Колико је то опасно говори податак да је ове године троје људи изгубило живот у таквим паљењима. Да бисмо овој појави бар некле стали на пут обилазимо терен заједно са инспекторима који пишу прекршајне пријаве свакоме кога затекну да било шта спаљује на отвореном. Од почетка године написало је више од 60 пријава по којима

ли" и што „Нискоградња“ броји седам директора, Миловановић наглашава да звали се они руководиоци или директори сектора и служби, једноставно, морају да постоје.

- Више од 60 људи запослено је током 2011. године. Радници се буне да је то вишак, да их је неко довео у предузеће. Примљени су са средњом стучном спремом, као на пример, поменути магационери, не могу их преместити на улицу да раде као помоћни радници, који су нам иначе потребни, па их ангажујемо преко омладинских задруга. Пошто су нам производни радници потребни тих 18 људи који су сада ангажовани привремено, када прогласимо вишак, сигурно ћу запослити, обећава Миловановић.

Директор „Нискоградње“ Међутим, „гласно размишља“ и на тему

ДРАГУТИН МИЛОВАНОВИЋ, ДИРЕКТОР „НИСКОГРАДЊЕ“

да ли је граду више потребно овакво предузеће, када већ на разним градилиштима Крагујевца ради пет приватних фирми које се баве нискоградњом и високоградњом, па није обавезно да ЈКП „Нискоградња“ изводи инвестиционе радове. Можда јој остане само одржавање.

-Тога се највише и бојим. Ја ћу бранити став да треба да постојимо, али како и зашто ако неко ради квалитетније и јефтиније од нас? Зашто би град обезбеђивао средства, бринуо о толиком броју људи, ако то није рационално, пита Миловановић.

Питање је, очигледно, на месту, а одговор на њега требало би да да оснивач - Скупштина града. Дотле, а верујемо да ће то потрајати, радници „Нискоградње“, и они који су „мањак“ и они који су „вишак“, са пуним правом траже зараде, а права адреса којој се захтеви испостављају опет је иста - Скупштина града, односно њена каса.

Александар ЈОКИЋЕВИЋ

- Области које ће кластер обухватати су пројектовање, надзор и технички пријем објеката, извођење радова, констатинг и инжењеринг, а приоритети су обезбеђивање неопходних лиценци за рад у грађевини, стручно усавршавање, обука нових кадрова унутар секторско и међусекторско повезивање, правно информисање и консалтинг. Циљ је да повежемо наше чланове унутар кластера ради заједничког конкурисања за послове веће вредности, рекла је Јелена Бојовић.

Потреба да пројектанти и грађевинци формирају кластер јавила се после одласка у стечај и ликвидацију великих, посебно крагујевачких грађевинских предузећа, попут „Рада“, „Казимира Вељковића“ и „Ратка Митровића“, која су имала не само лиценце за високоградњу, него и неопходне машине и опрему. Последњи велики објекат који је, од темеља до крова, изградило једно крагујевачко предузеће је „Роџа центар“. После тога на изградњу „Плазе“, затворених база и вишеспратника ангажована је грађевинска оператива из Београда, Осијека и других градова.

М. БЕВИЋ

ГАШЕЊЕ МАЊЕГ ПОЖАРА У „ЗЕЛЕНГОРИ“

УПАЛИЛО СЕ И ПАЛИЛУЛСКО ГРОБЉЕ

1.600 паљевина које су од почетка године гасили претвори у катастрофалне стихије. Ови људи, које обично гледамо као раднике који само раде свој посао остављајући их да, без помоћи, угасе туђим немаром запаљено, поред тога што годинама ефикасно бране свој атар, стижу да помогну колегама на свим критичним локацијама. Протекле недеље гасили су упаљена чачанска села, Тару, Златибор. Пролетос су се борили са поплавама у тимочком крају. Међу првима су притекли у помоћ земљотресом погођеним Краљевчанима. Уз све то нађу времена за дружење и заједничке излете, јер у овој служби, у којој свако зависи од колеге поред себе, дух припадности заједници се мора неговати. Крагујевачки ватрогасци су у овоме веома успешни, па и њиховој колегијалности и међусобној повезаности Шумадија може да захвали што ни овог лета није била попрштена ватрених катастрофа.

Јаворка СТАНОЈЕВИЋ

ВАТРА НА ГРАЂЕВИНАМА

Проблем инсталације

На подручју које покрива Управа за ванредне ситуације у Крагујевцу, осим пожара на отвореном којих је било убедљиво највише, варогасци су најчешће интервенисали на грађевинским објектима на којима је, од почетка године, избило 510 пожара.

Према речима Бојана Томића, најчешћи узрок су импровизације на електроинсталацијама. Пожари у кућама и становима, до којих долази услед немара, непажње, или незгоде, ретки су и углавном су пролазили без тежких последица. Нешто чешће горе сеници и економски објекти у сеоским домаћинствима због спаљивања ђубрета у њиховој близини. Ватрогасци су успешно угасили кухиње студентске мензе и ресторана „Зеленгора“. Забележено је и неколико случајева паљења траве у Шумарицама и на пољани код Грудног одељења, изаваних највероватније баченим опушком, који су, због близине, брзо локализовани.

би прекршиоци требало да плате од десет до педесет хиљада динара. У пракси се, на жалост, дешава да се изричу казне испод законског минимума, што додатно осујећује наше напоре да искоренимо опасне навике мештана околних села, каже наш саговорник.

■ Едукација од малих ногу

Овај дугогодишњи руководилац службе која се, између осталог, стара о заштити од пожара сматра да нам предстоји озбиљан посао едукације становништва, јер је очигледно да ни апели, ни огромне штете које пожари доносе, па ни казне за малобројне који бивају ухваћени у прекршају, не дају жељене ефекте. Сматра да едукација мора почети од најранијег узраста. Најбољи начин би, према његовом мишљењу, био да се кроз неки од предмета који би се бавио безбедношћу и заштитом околине ова област уведе у школски систем.

Док нешто не научимо о последицама немарног понашања којим угрожавамо себе и друге остаје нам да се уздамо у ватрогасну бригаду која није дозволила да се више од

ИЗДАТАК КОЈИ СВИ ПЛАЋАМО

Немар много кошта

Бојан Томић подсећа да, упркос податку да пожари на подручју Шумадије ове године нису проузроковали већу материјалну штету, бројне интервенције на које припадници ватрогасне бригаде свакодневно излазе много коштају државу и грађане. Те суме, према његовим речима, далеко превазилазе штете настале досадашњим мањим пожарима, јер се при изласку на неприступачне терене ломе и оштећују возила вредна између 200 и 300 хиљада евра, као и специјалне ватрогасне униформе које коштају по пет хиљада евра, а нису занемарљиви ни трошкови за гориво и средства за гашење.

ПРЕБРОЈАВАЊЕ У ПРОСВЕТИ

Вишку кумује и лоша кадровска политика

Пише Марија Обреновић

Уђачке клупе основци и средњошколци сешће 3. септембра, али у крагујевачким школама већ двадесетак дана је опсадно стање, а телефонске линије у Школској управи већ су се доброно усилале. Није, додуше, у питању нека велика новост, већ оно што се у исто време дешавало и лани, али и пре две године – «пребројавање» учитеља и наставника.

Према најновијим, али још увек не и коначним, подацима из Школске управе, на списку шумадских просветара који су делимично или потпуно остали без норме је 227 имена, а међу њима 137 је запослено у крагујевачким основним и средњим школама. Листа „прекобројних“ нешто је

МАЊЕ ПРВАКА
– МАЊЕ УЧИТЕЉА

први разред основне школе тек за мало мање, то није права слика. Пре 15 година, када сам почела да радим у школи у Маршићу, у сваком разреду је било по два одељења, сада имамо само по једно. Деце је мање свуда у граду, приграду, селу. Мислим да у овом моменту само школа „Мирко Јовановић“ на Аеродрому нема проблем са бројем ученика.

У проблем са фондом часова, а самим тим и вишком наставника, школе је довело и упутство Министарства просвете о формирању одељења, тачније наредба да се законски нормативи (који су и раније постојали) стриктно поштују. Наиме, да учитељи и наставници који су већ запослени не би остали без норме, али и да би се створио простор за пријем нових кадрова, у неким школама су без преке потребе била формирана одељења са по петнаестак ђака. Тако, уколико би се, на пример, у први разред уписало 32 ђака, школа је правила два одељења од по 16. Министарство је пре неколико година ову праксу забранило. У упутству школама стриктно се наводи да уколико се у први разред упише 34 ученика они морају седе-

Листа „прекобројних“ нешто је краћа него претходних година, али то није утеха за 18 крагујевачких учитеља и професора који су постали технолошки вишак, односно без могућности да у школи у којој су до сада радили од септембра и надаље држе и један једини час

Још близу две стотине шумадских наставника и учитеља у овом моменту далеко су испод норме коју су имали претходне године. Има случајева и да наставник који је лани радио пуно

Ове године је, међутим, проблем што није било добровољног изјашњавања па ће без посла, уместо наставника и учитеља са вишедеценијским стажом који би једва дочекали да остану који месец нераспоређени и уз отпремнину и од неколико хиљада евра оду у пензију, остати млади кадрови. Њима отпремнина неће много помоћи пошто се додељује по години стажа. Истина, и за њих се по школама, али и у Школској управи, ових дана увелико тражи решење.

има и за наставнике математике и језика, али углавном у школама у околини Крагујевца. У самом граду потребе школа за кадровима су мале. Највише нових колега од септембра ће бити у колективу Друге техничке школе где се тражи шест професора, углавном стручних предмета. Политехничка тражи четворо предавача стручних предмета, а „Тоза Драговић“ професоре италијанског и филозофије, али за непуно радно време. На ова радна места, обећавају у Школској управи, доћи ће људи који се налазе на листи технолошких вишкова. У Унији синдиката просветних радника, међутим, кажу да је таквих обећања било и ранијих година, али нису одржана.

■ Мање ђака

Многи се питају како је могуће да сваке године у септембру на списку технолошких вишкова буде преко две стотине људи. По речима Снежане Рајевац, директорке школе „19. октобар“ и председнице актива директора основних школа, основни разлог за овакву ситуацију је смањивање броја деце:

– Иако је, гледајући бројке, из године у годину деце која уписују

СНЕЖАНА РАЈЕВАЦ, ПРЕДСЕДНИЦА АКТИВА
ДИРЕКТОРА ОСНОВНИХ ШКОЛА

краћа него претходних година, али то није велика утеха за 18 крагујевачких учитеља и професора који су постали технолошки вишак, односно без могућности да у школи у којој су до сада радили од септембра и надаље држе и један једини час.

■ Без посла највише учитеља

Међу онима који су у потпуности остали без норме највише је наставника разредне наставе. У питању је троје учитеља из школе „Светозар Марковић“ и један из школе „Ђура Јакшић“. Без посла је практично, барем за сада, остало и троје наставника математике, међу којима је и доскорашња директорка школе „Живадина Дивац“. На листи оних који су остали без могућности да предају су и професори српског и енглеског језика, музичког, али и предавачи стручних предмета. По речима начелника Школске управе Радојка Дамјановића, ове године је без часова остало 15 запослених у просвети, док је троје на овај списак доспело још прошле године.

радно време, сада има тек половину часова.

– Број запослених за чијим је радом делимично или у потпуности престала потреба ове године мањи је него лани. Списак ће свакако бити додатно скраћен већ половином септембра, распоређивањем људи са листе на неко од радних места која су остала слободна и допуњавањем фонда часова изборним предметима. Листе ће бити коначне тек када се ученици у септембру буду опредељивали за изборне предмете, каже Дамјановић.

Тако је, уосталом, било и прошле године. Тада се при првом пребројавању на листи технолошких вишкова нашло 288 имена, али је већ петнаестак дана након почетка школске године тај број преполовљен. За 149 учитеља и наставника, распоређивањем на места предавача изборних предмета, на функцију помоћника директора или библиотекарка, «напапирен» је пун фонд часова. Осталим је норма била мања од стопроцентне, а само 11 је остало без посла, а већина њих се, уз пристојну отпремнину, обрела у пензији.

ЗАПОШЉАВАНИ И БЕЗ РЕАЛНЕ
ПОТРЕБЕ:
ТАТЈАНА МАРИНКОВИЋ,
ДИРЕКТОРКА ОШ „СВЕТОЗАР
МАРКОВИЋ“

За наставнике разредне наставе има места у школама „Наталија Нана Недељковић“ у Грошници, али и Тополи, Белосавцима, Доњој Шаторњи и Раниловићу. Посла

КОНАЧАН СПИСАК ПОЛОВИНОМ СЕПТЕМБРА:
РАДОЈКО ДАМЈАНОВИЋ, НАЧЕЛНИК ШКОЛСКЕ
УПРАВЕ

ти у истој учioniци. Тек уписивањем једног више добија се могућност за формирање два одељења. Посла за три учитељице биће тек у случају да у школу крене 69 ђака.

По речима директорке Татјане Маринковић, лоша кадровска политика, али нешто другачије врсте, довела је у проблем лани, а делимично и ове године, школу „Светозар Марковић“.

– Прошле године вишак је било шест учитеља и они су отишли из школе. Ове године у првом моменту смо на списку имали осам наставника разредне наставе, али је након коначне расподеле без часова остало троје. Мањак ђака није узроковао оволики вишак професора, већ политика једног од претходних директора школе да у сваком одељењу запосли по два учитеља, иако за то није постојала реална потреба. При том је, мимо тада важећих прописа, целодневна настава била организована у сва четири разреда, објашњава Татјана Маринковић.

У Унији синдиката просветних радника као један од разлога за постојање вишкова наводе и непрекидно ново запошљавање. По речима Милана Јевтића, без обзира на обећање Министарства и школских управа да ће се потребе школа за кадровима решавати «убацивањем» искључиво људи са листе технолошких вишкова, новог запошљавања је ипак било и претпрошле и прошле године, чак и када за тим није постојала реална потреба, пошто је фонд часова могао да преузме неко од наставника са списка.

OVLAŠĆENE AGENCIJE ZA NEKRETNINE
ZA PRODAJU STANOVA U SMALLVILLU:

BROKER
+381 34 300 414

NEKRETNINE VELJKOVIĆ
+381 34 302 7205

**АГЕНЦИЈА
ДОМ**
ЗА ПРОМЕТ НЕКРЕТНОСЋИ
ТИП РАДНИЧКИ | Спрат Крагујевац
034 330 469

**SAMO
999 €/m²**
SA PDV-OM
I GARAZNIM
MESTOM

SMALLVILLE
Kragujevac

Vaša nova adresa

PRODAJA I INFORMACIJE:
BULEVAR KRALJICE Marije 54
Kragujevac
TEL: +381346352-641
E MAIL: INFO@SMALLVILLE.RS
WEB: WWW.SMALLVILLE.RS

За публикацију коју су осмислиле већ постоји интересовање и ван граница Србије. „Мој портфолио” и има функцију да мотивише ђаке да уче, научи их да сагледају своје способности и сами поставе своје циљеве у школи и активности ван ње, али је конципиран тако да деца у свему и уживају

Даниела Вранић и Љиљана Павловић су учитељице, обе ће од септембра учити трећак, Даниела у школи „Милутин и Драгиња Тодоровић”, а Љиљана у „Мирку Јовановићу”. Оне су и комшинице, дугогодишње пријатељице, имају по троје деце која су сличног узраста, а од недавно и једно заједничко „чедо” - својерстан приручник за основце, њихове родитеље и учитеље под називом „Мој портфолио”.

На први поглед „Мој портфолио” личи на нешто дебљу сликовницу, бојанку осмишљену за ђаке нижих разреда, али је ова књижица далеко од тога. У питању је врло садржајна публикација у којој ђаци сами бележе своје школске и ваншколске активности и успехе, из које, такође, могу да науче и како да уче, али и да организују своје обавезе, процењују себе и свет око себе, похвале и подрже успех других и у моментима када сами нису успешни.

Подједнако је драгоцен и за родитеље и учитеље. Родитељи могу на адекватан начин да прате рад и интересовања свог детета, а наставници из њега прикупе драгоцене информације које ће им помоћи да све што се ради у учионици прилагоде сваком ученику, како би са задовољством и занимањем савладавао градиво.

■ Седам интересантних секција

Ученички портфолио је новина у нашем образовном систему, иако га и закон помиње. Међутим, обично се сматра да је то тек фасцикла у коју се прикупљају ученички радови. Оно што смо направиле је, на неки начин, шаблон за праћење напредовања ученика, каже Љиљана Павловић.

Публикација од 90 страна коју су осмислиле Љиљана и Даниела плод

ИЗУМ КРАГУЈЕВАЧКИХ УЧИТЕЉИЦА

Не мотивише ђаке само петица

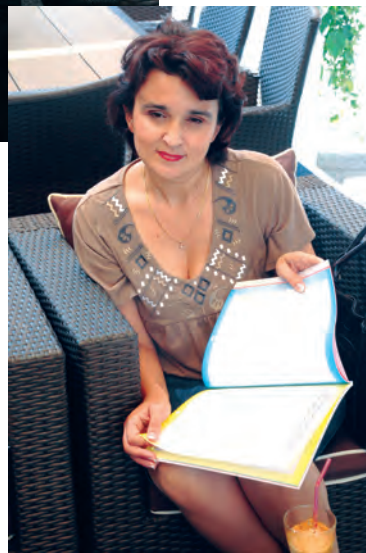
је њиховог дугогодишњег искуства у раду са ученицима - Даниела је у просвети 17, а Љиљана пуних 29 година. Дугогодишњи стаж им, међутим, није сметао да прихвате новине и раде са „својом децом” са подједнаким ентузијазмом као што су то чиниле и првог дана када су ушле у учионицу.

„Мој портфолио” се састоји из седам секција. Први део највише подсећа на радосницу коју мајке испуњавају за своје дете, само је прилагођена ђацима нижих разреда. У овом делу дете представља себе, лепи своје фотографије, слике своје породице, пише шта воли, на који начин учи, да ли радо иде у школу, како се носи са успехом и неуспехом. „Плави део”, намењен је школ-

„МОЈ ПОРТФОЛИО” ДЕЦА РАДО ПОПУЊАВАЈУ: ЉИЉАНА ПАВЛОВИЋ

ЗАНИМЉИВО И РОДИТЕЉИМА И НАСТАВНИЦИМА: ДАНИЕЛА ВРАНИЋ

ском животу, схватању школе, другова, учитеља. Деци се посебно свиђа уговор који потписују са учитељем, а који се типично поштовања школских правила.

За сам ученички рад можда најважнији је трећи, жуто обојен сегмент у коме се, између осталог, налази распоред дневних активности, али и део који смо насловиле као „Постоље мојих успеха”, у коме ђаци сами бирају у којим су предметима најуспешнији. Сваки школски предмет има посебну страну са табелом у коју ученици сами пишу шта су научили, објашњава Даниела Вранић.

„Зелени” сегмент портфолија намењен је ваншколским активнос-

ПУБЛИКАЦИЈЕ ЗА БАКЕ И НАСТАВНИКЕ

таришу прочитане књиге, али и да пишу песме и приче.

У последњем поглављу додале смо неколико малих савета за добродођака. Ту се налазе сугестије за лакше учење, како написати састав или са лакоћом памтити стихове. Деци се посебно свиђа могућност да сами себе вреднују, а можда најинтересантнији им је додаток у који смо убацили дипломе које они боје, украшавају и додељују коме год желе, било да су у питању њихови другови, тренери, родитељи, учитељи... Ту су и дипломе које ће добити на крају школске године, оне које ће од учитеља добијати за успех у одређеном предмету, али и за то што су добри другови или креативни, марљиви, уважавају различитост.

■ Велико интересовање

Сваки сегмент у портфолију има функцију да мотивише ђаке да уче, науче их да сагледају своје способности, сами поставе своје циљеве било да су везани за школу или активности ван ње, каже Љиљана Павловић.

Иако је „Мој портфолио” као јединствена књижица изашао из штампе тек пре неколико недеља, свако његово поглавље већ је проверено у пракси. Ове креативне учитељице су, наиме, претходних година током рада са ученицима у свакодневну праксу увеле да делом диплома, стикера са похвалама, шаблонима за праћење постигнућа, мотивишу децу да са вољом и посвећеношћу уче.

- Није само петица начин да се дете мотивише и не могу сви да ређају само одличне оцене, али је врло битно дете мотивисати да искористи све своје способности. То је један од разлога што се у овој публикацији даје могућност ђацима да представе и своје школске, али и активности ван школе, јер није дете једна личност у школи, а нека друга ван ње. На последњој корици налази се фасцикла у коју деца стављају своје радове, цртеже, ствари које сматрају важним и које их, по њиховом мишљењу, најбоље представљају. Деци се то посебно допада, јер свако воли да буде у нечему успешан.

Трудиле смо се и да им у што већој мери оставимо могућност да покажу своју креативност и у њему бележе оно што сами желе на начин који желе. То је својерсна лична карта ђака и свака се на крају школске године разликује од других, објашњава Љиљана.

Са попуњавањем портфолија ђаци треба да крену месец-два након почетка школске године. Првачићи ће, наравно, то чинити уз помоћ родитеља, али никако само родитељи не би требало да чине.

Уз овај, који је индивидуалан за сваког ученика, направили смо и портфолио за читава одељења намењен учитељима. То је публикација од 16 страна, такође подељена по сегментима, у коју учитељи бележе њима битне информације из ђачких портфолија. На пример, записале су на који начин свако од деце најлакше учи, па ће, делећи их у групе, прилагођавати начин рада, каже Даниела.

Занимљив начин рада две учитељице већ је годинама „хит” у њиховим школама. Обе су покренуле блогове на интернету који су драгоцени ђацима, родитељима и колегама. Већ им се јављају колеге из других школа, али и учитељи широм Србије. Стижу им писма из других земаља бивше Југославије. „Мој портфолио” је, наиме, публикација која до сада није постојала на нашем тржишту, али мало је тога сличног и у развијеним западним земљама.

М. ОБРЕНОВИЋ

ПРИВРЕДНО ДРУШТВО ЗА ДИСТРИБУЦИЈУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ
ЦЕНТАР доо Крагујевац

Радно време од 7 – 15 сати

Благajна у центру:
7 – 18 сати – радним данима
7 – 13 сати – суботом

ПОСЛОВНИЦЕ:
Кнић 510 – 197
Рача 751 – 262
Баточина 842 – 311
Лапово 853 – 710

ЕД Електрошумадија Крагујевац

Централа 307 – 200
Дежурна служба 335 – 195
Прикључци 307 – 368
Пријава стања и рекламације 307 – 233 и 307 – 234

Бесплатан телефонски број за пријаву крађе струје 0800/360-330

STANOVI U IZGRADNJI
MALA VAGA Ugao Starine Novaka i Dušana Sretenovića
(bivša Hillandarska)

Obaveštavamo cenjene kupce da smo počeli sa ugovaranjem prodaje stanova u izgradnji

VISOKI STANDARD GRADNJE:
Šestokomorna PVC, troslojno staklo, roletne, koef. Uw <1 W m⁻², podzemna garaža, sigurnosna vrata, video nadzor, klima, savremeni bešumni lift do 8 osoba, gradsko centralno grejanje.
Investitor: Radivoje Todorović

STRUKTURA STANOVA:
Dvosobni: 40m², 42m²
Trosobni: 50m², 52m², 67m²
Četvrosobni: 70m², 105m²

ZAVRSETAK RADOVA
21.9.2013

PRODAJA STANOVA: 034/332-441, 063/626-602

КОМПЛЕТНА РЕКОНСТРУКЦИЈА НАЈДУЖЕ УЛИЦЕ КРОЗ ШУМАРИЦЕ

Цео Десанкин венац до пролећа

И преостали део Улице Десанкин венац кроз Спомен парк Шумарице, од Споменика Нади Наумовић до Словачког гробља, биће обновљен најкасније до 21. октобра, док ће у сушничком делу парка, од скретања ка Виноградима до изласка на Вашариште, у пролеће наредне године реконструкција бити окончана

Ових дана, након сагласности Градског већа, Предузеће за изградњу града изабраће најповољнијег извођача који ће радити реконструкцију у трећој фази Десанкиног венца, а то је део улице од Споменика Нади Наумовић до Словачког гробља. Према најављеном плану је да се реконструкција око 1,1 километра улице оконча до 21. октобра.

То не значи да ће реконструкција ове најдуже улице кроз спомен-парк, која води поред хотела „Шумарице“ и преко милановачког друма ка језеру, а потом кружно до Вашаришта, остати недовршена, пошто се управо завршава деоница до испод шумаричког језера. Комплетна траса сачекаће до наредног пролећа. Тада ће се наставити са радовима од Улице Стефана Здравковића, (скретање ка Виноградима) до пута за Горњи Милановац.

Откуд оваква одлука објашњава директор Предузећа за изградњу града Вељко Мерџан, уз опаску да ће, свеједно, на пролеће наредне године целокупни кружни пут Десанкин венац који има више од шест километара, добити нови изглед.

Одлучили смо због Великог школског часа да ове јесени најпре реконструишемо тај крак пута ка Словачком гробљу. Биће идентичан са недавном реконструкцијом делом пута који се пружа изнад хумке стрљаним ђацима. Дакле, и према Словачком гробљу коловоз ће

бити ширине 5,5 метара, зелени појас, имаћемо пешачку стазу ширине 1,7 метара и јавну расвету. То називамо трећом фазом јер, подсетићу, с јесени 2010. године реконструисали смо километар пута од Музеја „21. октобар“ до Споменика петом три. Потом је 2011. године уследио наставак од око километар и по до милановачког друма, а ове године, од априла до недавно, рађено је 1.320 метара од друма до скретања за језеро, односно још 657 метара до Улице Стефана Здравковића, што се управо приводи крају. Јесте да се развукло на четири календарске године, али с обзиром на кризу добро је не посустајемо, наводи Мерџан.

За разлику од досадашњег улагања у Спомен парк „Шумарице“ у предвиђених око 60 милиона ди-

РАСКРСНИЦА КОД СПОМЕНИКА НАДИ НАУМОВИЋ

САДАШЊИ ИЗГЛЕД УЛИЦЕ КА СЛОВАЧКОМ ГРОБЉУ

СКРЕТАЊЕ ОД КРУЖНОГ ПУТА КА ЈЕЗЕРУ

нара за трећу фазу радова урачуна је и парковска галантерија, клупе, као и, у делу ближе Словачком гробљу на платоу од око 200 квадрата, игралиште за децу са кацкалицама, љуљашкама и вртешкама. Планирана је и реконструкција две пешачке стазе које повезују овај део Шумарица са насељима „21. октобар“ и Стара радничка колонија.

Директор Мерџан подсећа да је после реконструкције коловоза, пешачких стаза и осветљења, модерних стубова са по две светиљке који обасјавају и улицу и тротоар, урађена и комплетна хоризонтална и вертикална сигнализација кроз Шумарице. Постављени су „лежећи полицијаци“, а делом Десанкиног венца изнад милановачког друма који је једносмеран брзина је ограничена на 30 километара на сат. То неће бити случај

РАДОВИ НА ДЕОНИЦИ ОД ЈЕЗЕРА ДО СКРЕТАЊА КА ВИНОГРАДИМА

ка Словачком гробљу, јер је и данас тај правац двосмеран, а тако је и преко пута за Горњи Милановац.

Четврта фаза реконструкције Десанкиног венца такође је значајна за град. И када се све

коштати око четири милиона динара, па нам за пролеће догодине остаје свега око 1,2 километра пута до Вашаришта, каже Мерџан.

За неко боље буџетско време остаће кратка деоница од подножја

заврши тај део пута ће бити за двосмерни саобраћај, јер намера града је да „отвори“ викенд насеље изнад језера у Шумарицама, али и Винограде, Денино брдо, део града који се назива „Грујина чесма“. Преостаје нам да се уреде делови око потока, да се санира мост у подножју језера и намера је да се са седам прошири на 11 метара, што ће

коштати око четири милиона динара, па нам за пролеће догодине остаје свега око 1,2 километра пута до Вашаришта, каже Мерџан. За неко боље буџетско време остаће кратка деоница од подножја

код моста до самог језера која је остала веома уска. Пошто ће се реконструисати и једна од попречних улица (Николе Вујачића) која води од Винограда и Улице Стефана Здравковића ка језеру, према Мерџановим речима можда се наметне и неко добро пројектно решење за благу измену трасе.

Размишља се и о томе да убудуће и ван летње сезоне овим делом Десанкиног венца пролазе возила градског превоза. Бар код три поласка у току дана аутобуси би требало да скрећу са уобичајене трасе (из правца Шумарица и Драче), према језеру и на Вашаришту поново излазе на улицу Краља Милана. То би већ била крупна саобраћајна промена и значајно за житеље овог дела града.

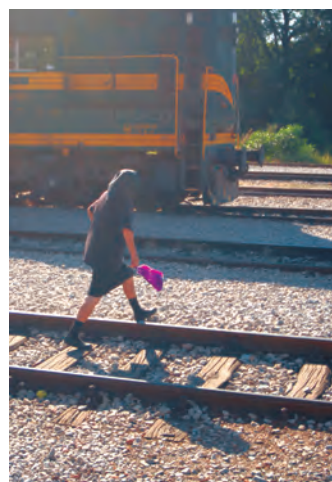
А. ЈОКИЋЕВИЋ

УПОЗОРЕЊЕ ЖЕЛЕЗНИЦЕ И ГРАДСКЕ УПРАВЕ

Ризичан прелазак преко пруге

Железнице Србије и локална самоуправа упозоравају грађане који у насељу Лекина бара на недозвољен и ризичан начин прелазе преко необележених пружних прелаза да тиме непосредно доводе у питање безбедност железничког саобраћаја у овом делу града као и своју личну безбедност. Реч је о пешачкој „пречици“ од железничке станице према силосу, преко више колосека, коју углавном користе грађани који живе у насељима с друге стране пруге гледано од центра града.

Како су АД «Железнице Србије» у ранијем периоду већ предузимале одређене мере, као што су постављање жичане оград

и истицање упозорења, која су неодговорни појединци убрзо потом уклањали и уништавали, локална самоуправа ће у наредном периоду појачати присуство комуналне полиције која ће у оквиру својих надлежности предузети неопходне мере.

Град ће затражити помоћ и других надлежних институција у циљу брзог и ефикасног решавања овог проблема.

Како се у наредном периоду, због потреба пословања предузећа «Фијат аутомобили Србија», очекује значајно повећање обима

железничког саобраћаја, апелује се на грађане да убудуће користе обележене путне и пешачке прелазе за безбедан прелазак преко железничке пруге, саопштено је у обавештењу Информативне службе града Крагујевца.

НЕОБИЧНИ СЕМАФОРИ НА АЕРОДРОМУ

Возачи, насмејте се

По углађеним манири-ма као народ нисмо баш чувени, а саобраћајна некултура, откад је аутомобила и века, једна је од наших битних карактеристика. Вичу и псују возачи једни друге, чак чешће они који су направили грешку, што из незнања, што из бахатости. Урлају пешаци на возаче што се не заустављају на пешачком прелазу, а ако се зауставе онда остали возачи засипају погрдама оног испред себе који се дрзнуо да стане. Вулгарне речи лете ка онима који споро возе, дрека се диже и када ко гања своје возило пребрзо, нервирају нас камиони, аутобуси и трактори испред нас, мотори када прозује. Отварају се стакла код возачевог места, дижу средњи прсти.

Црна хроника бележи и неколико случајева убиства у Србији због паркинга места, још више убиства због непоштовања саобраћајних прописа. Неко са стране рекао би да се улица готово претворила у стадион где се излази само ради препирке и такозваног „пражњења“ нагомилане негативне енергије.

Један од највећих непријатеља већине возача био је и остао - семафор. Нема ничег грђег, потврдиће свако коме је макар некада нервозно играла нога на папучици гаса, него када сви испред вас прођу кроз зелено светло и таман ка-

УГАО ФОЧАНСКЕ И АВАЛСКЕ

УГАО БЕОГРАДСКЕ И МИОДРАГА ВЛАЈИЋА ШУКЕ

да ви дођете на ред, следи још једна тура чекања. Пројурите се каткад и кроз црвено, све под изговором да је још било жуто, те да се из безбедносних разлога возило није смело нагло зауставити, све само да се не буде последњи у реду. Но, кад нас и тај баксузлук погоди, одмах се убације у прву брзину и „турира“ да се не изгуби ни стотинка

након паљења оне боје која нас ослобађа тог неиздрживог затвора.

Да ли из овог разлога, тек на семафорима на Аеродрому, у Фочанској и Београдској улици, осланули су симпатични цртежи, очито као дело нечије тренутне инспирације. Наиме, у свој паници и грозничавом стезању волана да се што пре настави војња, возаче по паљењу зеленог светла чека – осмех. То јест, „смајли“ или по српски – смешко. Једноставан цртеж насликан је црном бојом па се не примећује све док се семафор не „отвори“, а последица има. Они који су желели да из места постигну „стотку“ за пар секунди, враћају поглед, успоравају, па се и сами осмехну и мирније наставе пут.

Пуритански заштитници реда и закона вероватно би ово назвали оштећењем саобраћајне сигнализације, кривичним делом угрожавања безбедности и сличним огољеним синтагмама. Међутим, светло је видљиво и цртеж не смета возачима. Штавише, делује као да више користи доноси од самог семафора и знакова поред пута које многи игноришу. Смех је лековит, каже она стара, а да вас један, био и овакав, испрати на посао, у школу или на далек пут, сигурно не може да штети.

Н.С.

СПОРА ЛЕГАЛИЗАЦИЈА У КРАГУЈЕВЦУ

Легализовано 5.374 објекта

У ЧЕТВРТОЈ И ПЕТОЈ ЗОНИ ЛЕГАЛИЗАЦИЈА ЈЕ БЕСПЛАТНА

Од укупно поднетих 25.596 захтева легализован је у просеку тек сваки пети објекат, а разлог је незаинтересованост странака и некомплетна документација. Грађани Крагујевца нису довољно заинтересовани да легализују објекте, које су у већини случајева подигли пре три-четири деценије на земљишту чији је власник Република Србија, због чега је решена тек петина захтева од укупно поднетих 25.596, саопштила је Служба за информисање Скупштине града. Разлог за то је, према речима Бојане Дивац, начелнице Градске управе за просторно планирање, изградњу и заштиту животне средине, незаинтересованост странака, некомплетна документација, али и нерешени имовинско - правни односи унутар породица, пише у овом саопштењу. Објекте углавном легализују грађани који подижу кредит, стављају објекат под хипотеку или желе да продају некретнину. У периоду од 2003. до 2009. године поднето је 10.644 захтева, а од 2009. предато је 4.308. Од укупно 25.596 захтева решено је 5.374. Што се тиче цене легализације она је ра-

зличита и зависи од површине објекта и од зоне у којој се налази.

За кућу чија је површина већа од 200 квадратних метара нема никаквих попушта и уколико је у екстра зони потребно је платити 50 евра по квадрату, односно 40 евра ако је у првој зони. У другој зони је 37 евра по квадрату, у трећој 36, у четвртој 16 а у петој зони 14 евра по квадрату.

Када је реч о кућама до 200 квадрата, градском одлуком из септембра прошле године која је усклађена са Законом о просторном планирању и изградњи из априла 2011. године, постоје одређени попусти у зависности од зоне где се налази и од броја чланова домаћинства.

Ако је у екстра зони, за легализацију треба платити 37 евра по квадрату, а у првој зони 26 евра по квадрату. Четврта и пета зона су бесплатне за легализацију кућа до 200 квадрата, али су њихови власници у обавези да плате накнаду за изградњу линијске комуналне инфраструктуре, и то за четврту зону 50 евра а за пету 10 евра по ару, наводи се у саопштењу Информативне службе градске Скупштине.

CityVision
MESTO OGLAŠAVANJA USPEŠNIH!
LED EKRAN U CENTRU GRADA

NOVA ERA
SPOLJAŠNJEG OGLAŠAVANJA

**Bilbordi
kakve ste
oduvek
želeli!**

TOP LOKACIJA:
STROGI CENTAR KRAGUJEVCA
Najprometnija raskrsnica i
početak pešačke zone

**POZOVITE
302-852
i uz nagradni
kod: "kgnovine"
dobićete
10% popusta
za reklamu**

ВОДИЧКЕ ТУРЕ У ОРГАНИЗАЦИЈИ
ГРАДСКЕ ТУРИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

ОД ШУМАРИЦА ДО ВОЉАВЧЕ

Градска туристичка организација „Крагујевац“ трећу годину заредом организује водичке туре под називом „Крагујевац кроз улице и музеје“. Јесењи циклус вођења почиње 1. септембра и завршава се 20. октобра, по следећем плану:

- 1. септембар: панорамско разгледање града са посетом музејима „Стара ливница“ и „21. октобар“
- 22. септембар: панорамско разгледање града и обилазак манастира Драча
- 29. септембар: обилазак рудничког краја са посетом манастирима Благовештење и Вољавча
- 13. октобар: туристичко вођење кроз Нову колонију, Метино брдо и Стару колонију са посетом музеју „Стара ливица“
- 20. октобар: у сусрет 21. октобру - Спомен парк Шумарице, музеј „21. октобар“, словачко гробље

Полазак аутобуса је у 12 сати испред „Крста“, а повратак до 14 часова. Једино вођење 29. септембра (обилазак Благовештења и Вољавче) почиње у 11 „Код крста“, а завршава се до 16 сати.

Ближе информације у Туристичко информативном центру, на платоу робне куће „Београд“ или на телефоне: 335 – 302 или 301 – 306.

ПРОБЛЕМИ СТАНАРА У УЛИЦИ ТОМЕ ВУЧИЋА

Фијат добио гас, људи остали без асфалта

Први суседи фабрике аутомобила већ месецима имају муке са раскопаном коловозом због новог гасовода. Цеви брзо постављене, али, као што је готово обичај, на „крпљење“ асфалта увек се заборави. Со на отворену рану додатно досипају возачи ангажовани у фабрици и кооперантским фирмама који околне улице користе за, по правилу, непрописно паркирање

Са доласком аутомобилског гиганта из Италије у Крагујевцу неким је свануло, неким смркло. И док је извесан број Крагујевчана дошао до каквог-таквог посла, па још и редовно плаћеног, неки други платили су скупо цену становања у близини фабричког комплекса. Раскршће Кнез Михајлове и Улице Томе Вучића већ више месеци краси раскопан коловоз, а правилински зјапећи отвор пружа се целом дужином низ ову потоњу, што за последицу има, приликом проласка возила, облаке прашине и лансирање камења ка пролазницима. Јасно је да туда не саобраћају путничка возила, већ шлепери и тешка механизација за потребе „Фијата“ и коопераната.

Све је почело с првим данима јуна када су једног јутра, без најаве, освануле забране саобраћаја са обе стране улице, те смо остали заробљени. Фирма из Београда „Миленијум“ одмах је почела са радом, а на наше питање о чему је реч, добили смо одговор да је у питању „посао од међународног значаја и да постављају гасоводне цеви за фабрику аутомобила“, описује развој догађаја Оливера Живковић која живи у Улици Томе Вучића. – Што се њих као извођача тиче, били су врло коректни и свој посао завршили су брзо, за десетак дана. Затим су вратили земљу и насули тампон. Међутим, када смо их питали да ли ће радити и асфалтирање, добили смо одговор да је то у домену града, а не њих.

По њеним речима, и сами извођачи су наишли на проблеме од стране појединих градских предузећа. Примера ради, приликом копања консултовали су мештане у-

лице о положају водоводних и канализационих цеви. На опаску да би требало да контактирају ЈКП „Водовод и канализација“, одговорили су да је ово предузеће тражило енормну суму за давање плана на увид. Напослетку је копање вршено на слепо и, како каже Оливера Живковић, само срећом није дошло до хаварије.

Пошто се након извесног времена нико није појављивао, ни најавио, да ће бити направљена улица, одлучили су да сами „подсете“ надлежне. Најпре су се обратили саобраћајној полицији која је изашла на лице места, констатовала затечено стање и – отишла. Потом су уследили позиви комуналној полицији, која је такође извршила „увиђај“ и известила станаре да ће бити поднет захтев „служби изнад њих“, те су им изашли у сусрет тако што су три-четири пута послали возило за прање улица. Најзад, обратили су се и месној зајед-

ници. – Готово три месеца ову-да свакодневно по пар стотина пута, од пет ујутру до поноћи, пролазе шлепери и подижу толику прашину да се не види возило испред вас. Два пешака су чак и повређена јер огромне гуме буквално катапултирају камење из прокопаног канала, и у та два наврата морала је да интервенише и хитна помоћ. Ко не верује, може да провери. Поново смо се обратили комуналној полицији, али смо добили одговоре да су летњи одмори, те да нема новца или нема асфалта и слично. На крају, госпођа из месне зајед-

КРОВОВИ И АУТОМОБИЛИ У ТОМЕ ВУЧИЋА БЕЛИ ОД ПРАШИНЕ

нице нас је саветовала да саставимо петицију, па смо и то учинили, прича нам Оливера Живковић.

Она помиње и да су се у неколико наврата одређене службе понеле крајње дрско, те да им је из једне поручено да „треба да позову Фијат да им очисти улицу“. С обзиром да су доведени на руб живота, станари су се одлучили и на радикализовање протеста и затварање улице. Уредно су се обратили саобраћајној полицији и добили информацију да скуп морају пријавити 48 сати пре одржавања

и да то могу учинити само на пар сати и то одређеног дана.

Добили смо и „добронамеран савет“ да можемо бити и кривично гоњени јер затварамо нешто тако важно. С обзиром да сам ја звала у име свих нас, узвратила сам контрапитањем да ли знају да је по закону, при том сам навела и члан и закон, недозвољено да на коловозној траци буде ичег, а свакако не цео шлепер шљунка и камења и да је чак и ударна рупа недозвољена. Уместо одговора добила сам ћутање.

Мештанима не само ове улице, већ и попречних које се укрштају са њом, посебно смета чињеница што се ова траса „Фијатовим“ власништвом, те да се она користи у сврхе фабрике како год се жели. Један од највећих проблема је гомила паркираних возила која сачекује изјутра станаре у Улици Томе Вучића, од којих не могу ићи тротоаром или изаћи својим возилима на улицу. Наводно, преко оближњег мостића пролаз

је дозвољен само возилима са „Фијатовом“ пропусницом, док возилима коопераната није, па их возачи паркирају у свим овим суседним улицама.

Никада није било овако. Раније је било стубића уз ивичњак који су спречавали паркирање. Преко ноћи су уклоњени и тиме је аминовано фабрикантима да се понашају како желе. Некада се знало да се у десет увече пере улица, данас су нам кровови бели од прашине, а овде има и старих и дече. Када затражимо да се пошаље „паук“ ради уклањања возила, добијемо одговор да их могу уклонити само ако су баш на нашој капији и да имају обавезу да циркулишу центром, а не и овим деловима града, набраја Оливера.

Она резигнирано констатује да је срамотно да када неко не очисти снег пред кућом комунална полиција одмах пише казну, без обзира да ли је неко стар и нема снаге да то учини, али када је град одговоран за овакав изглед, онда нема никог одговорног.

Говорили су нам да је у плану тотална реконструкција, а ми не захтевамо комплетну реконструкцију, већ само да се закрили овај прокоп и да опет живимо у нормалним условима. Зар је то много, пита и одговара Оливера Живковић из Улице Томе Вучића.

Н. СТЕФАНОВИЋ

ОЛИВЕРА ЖИВКОВИЋ ПОКАЗУЈЕ „КАНАЛ“ У СВОЈОЈ УЛИЦИ

БОРЧАНИ САМИ НАПРАВИЛИ МОСТ

Све се може кад се људи сложе

Домаћинства и викендаши у селу Борач, код атара Велики вир, добила су проте-клог викенда „суву“ везу са сеоским путем. До сада је једини пролаз био кроз корито Борачке реке. Дрвени мост дуг девет и широк три

метра саградио је Борчанин Богољуб Поповић Поп и то својим средствима. Уложио је тринаест евра у грађу, а његови пријатељи и комшије допринос су дали правим акцијашким радом. Овај пример је потврда оне

народне: Све се може кад се људи сложе.

На крају су поред новог места поставили софру и заједнички се почастили, наравно опет о свом трошку.

Фото М. Игњатовић

ПРЕВАРЕ БИВШЕГ ТВ СНИМАТЕЉА ИЗ КРАГУЈЕВЦА

Душан Раичевић ухапшен као лажни новинар

Београдска полиција ухапсила је Душана Раичевића због сумње да је извршио више превара чиме је прибавио противправну материјалну корист већу од 20.000 евра. Како је саопштено из МУП-а Србије, кривичном пријавом обухваћена је и његова супруга Љиљана Стојановић (49), која је у бекству и за којом се трага.

Кривична дела пар је вршио тако што су са оштећенима ступали у контакт у црквама и другим верским објектима на подручју Београда. Они се сумњиче да су се оштећенима приказивали као велики верници и лажно представљали да Раичевић ради као новинар агенције Ројтерс и РТС-а, а Љиљана Стојановић као професор на Природно математичком факултету у Београду. Како је наведено у саопштењу,

ДУШАН РАИЧЕВИЋ И ЉИЉАНА СТОЈАНОВИЋ

након стицања поверења они су од оштећених узимали новчане износе ради наводне помоћи око запослења, откупа рекламних минута на телевизијским станицама и друго.

Такође су наводили оштећене да за рачун осумњиченог брачног пара узму готовинске и друге кредите којима је плаћана роба и друге услуге, уз обећање да ће им они тај кредит отплаћивати на рате, саопштила је полиција.

Осумњиченом Раичевићу дежурни истражни судија одредио је притвор до месец дана. Иначе, Душан Раичевић био је дугогодишњи сниматељ у крагујевачком дописништву РТС-а, а Љиљана Стојановић радила је као лаборант на Природно математичком факултету у Крагујевцу. Последњих неколико година брачни пар живи у Београду.

megabelt OR

radio vreme 7h 19h

SVE VRSTE REMENJA (Optibelt, Borovo, GoodYear, Sava, Unibelt...)
Klasiko klinasto remenje, nazubljeno, polu- i P/PH remenje, transportno remenje, sintetičko remenje, zupčasto remenje, varijatorsko remenje, šestougono remenje, okruglo remenje, ekstremulisti...

SVE VRSTE GUMA (Michelin, BF Goodrich, Tigar, Kleber, Continental, Barum...)
Ulija, auto delovi i autokozmetika...

Telefon 325-236

ОСТАВЉА ПОТОМКЕ ШИРОКИХ И ПОВИЈЕНИХ ЛЕЂА

ВИШЕ ОД ОБИЧНЕ ПРИЧЕ О ЈЕДНОМ ОВНУ

Мистер Марјан од Дивостина

Љубисав и Добрила Радотић одгајили су овна који за заинтересовне купце „нема цену”, а изгледа да ће бити „помилован” и кад дође избор бравова за синовљеву свадбу

Ако у селима Шумадије наиђете на домаћинство које нема стоку, будите сигурни да у кући нема чепе кадере да изађе из куће. Јер, наш сељак, док има моћи, не празни оборе. Без разлике да ли је домаћин богат, или нешто „тањи”, док се иоле може, кућа не остаје без чаше млека, убојнице, брава за славу и божићара. Стока је сељаку сигурност да трпеца неће бити празна и нада да ће доћи до неког динара. Чува је, за не дај Боже, а када каже да је храни „ако нешто буде”, значи да се нада весељу.

Правом сељаку брав је понос и дика којом се хвалише и пркоси, као што се у граду диче скупим колима и телефонима. Кад у обору има живинче каквог нема у околини, срце му је пуно и нема пара за које би га дао.

Баш таквог овна лептана одгајили су Љубисав и Добрила Радотић из Дивостина. Име му је Марјан и са непуне две године тежи, цени домаћин, најмање 110 килограма. Али, није само килажа оно што Марјана издваја од овнова у околини. Он се, поред стака каквог нема на далеко, дичи највећим украсем своје врсте, бујним роговима.

У кућу Радотића стигао је као јатге које је донео син, чијој се свадби овај средовечни брачни пар годинама нада. Одгајан је у стаду са дестак оваца које Љуба и Биба, попут бројних родитеља сеоских нежења, држе надајући се весељу. Мажен и пажен, живи као прави султан у свом харему.

ГАЗДА ЉУБА СА МАРЈАНОМ КАО КУЋНИМ ЉУБИМЦЕМ

Већ има прве потомке који, на радост поносних домаћина, имају негова повијена и широка леђа. Глас о Марјановој лепоти чуо се на далеко, па у дом Радотића све чешће навраћају радозналци, али и купци који нуде велике паре не би ли њиме украсили своје стадо. Без обзира колико нуде, изгледа да сви узалуд „чепāju опанке”.

Не долазе само људи из околних села, него из читаве околине. Били су неки од Тополе, Раче, из Марковца. Ја их одведем да га виде, али одмах кажем да није за продају. И не знам колико бих тражио, пошто на продају и не помишљам. Он је нама ко члан породице, Ја са њим разговарам, храним га хлебом, мазим га. А, он зна ко човек, чим ме чује, одмах дотрчи. И сину је посебан љубимац. Он је често на путу, али чим дође прво оде да га види и да се са њим поигра. Толико нам је драгоцен да га не дајемо за приплод у туђа стада. Ко хоће може да доведе овце, али он да иде из свог обора - нема говора, јер нисмо сигурни како ће се о њему бринути, а и дешавало се да ован настрада од супарника. Колико смо га заволели, како смо се за њега везали и колико он за нас вреди најбоље ћете схватити ако вам кажем да нисам сигуран да би и за свадбу, за коју жена и ја годинама живимо, могао да га закољем, каже газда Љуба.

Овај домаћин, који је зарадио пензију за воланом аутобуса и камиона, са супругом Добрилом, коју сви знају као Бибу, стоку гаји из љубави, јер, како кажу, имају, хвала Богу, довољно за пристojан живот. Немају много, јер здравље више не дозвољава. Биба прича да је једва преживела кад је, због болесног срца, морала да прода последњу краву.

Кад ми је доктор казао - или крава из штале или ти на гробље, ја сам казала да ћу пре да умрем. Умало нисам цркла кад сам видела да је син дао оглас да је продаје. Нисам могла да гледам кад су је одводили, мислила сам да ће ми срце пући. Сад имам ово мало оваца, неку свињу и мало живине. Ни то нам није неопходно, али мислимо да се има, ако дочекамо веселе да се одужимо народу, прича домаћица. Уз све обавезе она стиже и да уреди двориште које изазива пажњу пролазника.

Док не стигне млађа домаћица, и Љуба и Биба се труде да одрже узорно домаћинство. Ован Марјан за сада је сигуран, јер изгледа да су га толико заволели да нема говора да би његови рогови могли да красе чак ни свадбени ражан.

Пише Никола Стефановић

Пре више од два века, 1805. године, крај винограда и своје куће Стеван Миловановић посадио је и хрст. Родоначелник „династије” Стевановић своје зоре почињао је погледом на савршене низове чокота и са погледом на њих одлазио на починак. Тек деценијама касније, његови потомци отишли су од старог хрста и преселили се у центар села. Данас, после две стотине година, виногради ове породице из Жировнице никада нису били већи, уређенији, плоднији. Никада се ни више вина није производило као данашњих дана. Но, прави пробој на тржиште Србије, па што да не, и европско, тек се очекује. И мада је носилац ове производње, као власник домаћинства, Чеда Стевановић, он ће, ако га упитате, то порећи и објаснити да је све идеја његове деце. Себе сматра само „моралном подршком”.

Имам два сина, снаје и унуке и све је била њихова иницијатива, а ја сам их у томе подржао. Ово је породична фирма и сви они су управо сада док разговарам на имању јер је у току берба шљива, започиње Чеда причу о подруму „Стевановић”.

Имали су срећу да им је дедовина била сачињена од великог „комада” земље. Са таквим почетним „капиталом” било је природно и очекивано да посед напредује и увећава се временом, под условом да је у власништву, како се каже, „домаћина”.

Наследили смо седам и по хектара у „једној табли”. Онда смо касније докупљивали мало-помало, па се, стичајем околности, десило и да нам један човек понуди да заменимо земљу, а његова је била баш код наших винограда. Тако данас имамо десет хектара под чокотима, пет хектара под шљивом и по хектар под дуњом, кајсијом и крушком.

■ А од државе - шипак

С обзиром да Жировница припада општини Баточина, која, познато је, нити има, нити покушава да пронађе средства за стимулацију пољопривредника, успех зависи само од личног труда и пожртвовања појединца, међу које спадају и јунаци наше приче. Када се закорачи у историју „Агрорумадије”, фирме Стевановића, затиче вас слика најновијих машина и беспрекорних бурари. Све је до перфекције уредно.

У фирми је тренутно запослено троје технолога и чланови породице, а када има највише посла око винограда, у време резивања и бербе, ангажујемо и двадесетак сезонских радника. Од државе смо тражили субвенције и након што смо добили за прва три хектара, у следећој „тури”, вредној 46.000 евра, одбијени смо. Разлог је, помало смешан. Наиме, изговор сам био ја и то што сам уплаћивао ПИО и здравствено по два основа - као носилац пољопривредног газдинства и као запослени у „Агрорумадији”. Не ваљаш кад плаћаш, не ваљаш кад не плаћаш, објашњава Чеда.

Уследиле су разне жалбе и када је као једина опција остао суд, Стевановићи су одлучили да не губе узалудно енергију, већ је уложу „у се и у своје кљусе”. Из тога су произашла четири хектара под црним грођем и шест под белим. Три различита вина, бела „совињон” и „шардоне” и црно у виду комбинације „кабернеа” и „мерлоа”. Од прве бербе прошло је већ четири године, а по Чединим речима, ове године први пут је постигнут максималан урод.

Као и већина других и ми смо у почетку имали гомилу култура засађених на тој површини. Међутим, мало смо путовали по Европи и Србији и схватили да је тако немогуће направити неки напредак, већ само окретањем специјализованој

ПРВИ И ЈЕДИНИ ПОДРУМ КРАГУЈЕВАЧКОГ ВИ

Грођје Стеван

Породица из Жировнице у свом власништву има преко осамнаест хектара под грођјем, шљивом, кајсијом, дуњом, крушком. Сасвим довољно за отварање првог подрума који, како кажу, географски припада Крагујевцу. А сем квалитетног грођја, вина и ракије, овде успевају и несвакидашње, циновске шљиве пореклом из Италије

производњи, па је одлука пала на грођје, вино, шљиву и ракију. Виноград под белим грођјем стар је четири, под црним три године и то су још увек млади виногради, тако да нисмо имали довољно времена и капацитета да створимо конкурентну марку вина на тржишту. Стога смо велики део грођја, као и ове године, продали познатим подрумима „Радова-

новић” из Крњева и „Ковачевић” из Ирига. Тако сам добио прилику да се шалим пре неколико година када је долазио у посету председник Русије и када је послужен вином из подрума „Ковачевић” да и Медведев ужива у вину од шумадијског грођја.

Но, није само грођје оно чиме се винари из Жировнице могу подичити. Сем поменутих вина, из њихових

подрума данас излазе и четири врсте ракије - шљивовица, дуњевача, кајсијевача и вишамовка. То је, бар, оно што је флаширано и окићено званичном етикетом подрума „Стевановић”, а сем ових праве се и мале количине медоваче.

■ Шљиве какве Шумадија није видела

Да су уметници у справљању жестоких пића казује податак да је њихова шљивовица у последње две године донела три златне медаље: са „ракијафеста” у Београду пре две године и лани са новосадског сајма и сајма пића у ЕКСПО центру.

Некако је део породице традиције да имамо изузетно квалитетну ракију. Мој деда и отац били су познати по доброј ракији, па је то напослетку и озваничено наградама. Нема неке посебне тајне и рецепта, већ је моје мишљење да је то резултат тога што се у нашој породици увек обра-

У ЈЕКУ БЕРБЕ АНГАЖУЈУ СЕ И СЕЗОНСКИ РАДНИЦИ

НОГОРЈА

овића стигло и до Медведева

 ВИНОГРАД НА ДЕВЕТ ХЕКТАРА,
У ПОЗАДИНИ ДВОБЕКОВНИ ХРАСТ

НОВ И МОДЕРАН ПОДРУМ „СТЕВАНОВИЋ“

ћала пажња на чистоћу судова. Наши људи, нажалост, често кад испеку, ракију сипају у буђаву бурад, па се после жале да „овогодишња ракија нешто није добра“, али им не пада на памет да обрете пажњу на „амбалажу“, казује Чеда док се без журбе возимо ка његовом винограду и воћњацима.

Издаје се над валовитом земљом издиже храст широке, разгранате крошње, једини у крају. Није потребна никаква табла ни ознака, јасно је да смо стигли до циља.

Виноград је подељен колским друмом и лева страна резервисана је за бело грозђе, а десна за црно. Међутим, Чеда нам открива и једну зани-

мљиву „смицалицу“ за све оне жељних „грожђа без мотике“.

– Све укупно има око 55.000 чокота, а ових првих четиристо на које наиђете посадио сам за „путнике намернике“. То су конзумне сорте, далеко укусније у односу на ове „винске“. Ето, рекох, ако већ неко жели да бере, нека му овде, одмах на почетку, да не иде доле и бере ово што иде у производњу.

Питамо да ли је овај мали трик дао резултата, међутим, на наше велико изненађење одговара да није, иако и

цело село одлично зна за ово „поклон грозђе“. Помислимо да је „слађе“ да се зађе међу „производне“ чокоте и начини штета него да се слободно уберу ово попут меда слатко.

– Ма, јок, нема никог. Неће нико да дође ни да убере, не знам да ли мрзи људе, шта ли је...

А пуце к’о око. Гроздови велики, отежали, сочни. Настављамо ка шљивару који је смештен у продукетку винограда. Већ издалека видимо гране натрпане огромним модроплавим лоптама, величине оних тениских.

– Е, то је нешто што се још не виђа овде код нас. То је сорта „гросе фе-

лицја“, конзумна. Увезли смо око хиљаду стабала из Италије да пробамо да је раширимо и код нас. Даје огромне плодове. Било је шљива, мерили смо, које су тежеле и читавих 120 грама. У четири шљиве скоро пола кила. Али, у просеку теже између 80 и 90 грама. Платили смо три и по евра по стаблу, а кило ове шљиве продаје се за пола евра. Душло више него „стенлеј“ и „чачанска лепотица“.

Беремо једну и задивљујуће гледамо како готово стаје у целу шаку. Величине је јабуке или брескве. Скепса нас напушта по првом угризу – веома су укусне. Можда не као чувена ценарика, али њих стаје 16 у стотину грама. Па, ипак, Стевановић помало отпухује кроз нос незадовољан односом италијанских продаваца. Међу купљеним стаблима добио је и пар десетина неких неодређених сорти. Лепо су родиле и оне, али су сићушне. Лужњачки менталитет, изгледа, свуда се исказује на исти начин.

– Волео бих и помогао бих нашим људима који би желели да прошире своје шљиваре и узгајају и ову сорту. Ми немамо равнице и десетине хектара као Војвођани, али имамо земљу као створену за воће, за шљиву нарочито. А и она је захвална, не тражи много бриге. Замишлите само да свако од 60 крагујевачких села има макар пет хектара под шљивом, па рачунајте колики би приход био. И земља јефтина. Али, као да млађе генерације не занима да се тиме баве, сетно врти главом Чеда.

И поново обрачунава колико је то тона по хектару, колико вагона, колико евра у просеку за свако село. Па се опет у њему разбуктава нада да ће својим подрумом утрти пут још неким виноградарима из крагујевачког виногорја. А до тада његово вино „Стари храст“ већ ће, могуће, бити служено и по ресторанима у европским престоницама. Ни такви циљеви нису неоствариви када постоји воља и уложи се труд. Ко жели доказ, може доћи у Жировницу и видети то и својим очима.

www.erstebank.rs Erste telefon: 0800 201 201, 060 79 79 000

ERSTE BANK
Kod nas ste uvek prvi.

Kamata po Vašoj meri

Erste keš krediti
Može više, uz kamate niže.

Dinarski keš kredit Erste Banke je odlično rešenje za Vaše trenutne finansijske potrebe. Ispunite svoje želje i iskoristite dodatnu pogodnost - kreirajte kamatnu stopu po svojoj meri!
Niže kamate na veće iznose kredita ili uz korišćenje nekog od dodatnih proizvoda banke i to uz period otplate do 72 meseca.

САТИРА

Тамо далеко

Већ седамнаест година живим у Луцерну, у Швајцарској. Ожењен сам Швајцаркињом Сабине, са којом имам две девојчице - Лауру и Габриелу. Радим као стоматолог у приватној ординацији. Добро зарађујем, што ми је омогућило да купимо кућу на обали Луцернског језера. Имамо два аутомобила и јахту. Сваке зиме и лета одмарамо се у различитим деловима света.

Не знамо где терамо. За сада нам иде одлично!

Милан Р. СИМИЋ

Били смо на карневалу у Рију, неколико пута на Доминикани, а боравили смо по две седмице и на Тајланду, Аруби, Санта Луџији, Куби, Флориди...

Имамо складан брак, само ми жена повремено замера што превише времена проводим за рачунаром и што на интернету тражим информације о Србији.

Заиста, морам да признам, да ми је то постала опсесија, али од те зависности, за сада, не успевам да се ослободим. Престао сам да пушим, не пијем више алкохол, из јеловника сам избацио тешку и масну

Власт је заразна. Зато је изолована од народа!

Милан Р. СИМИЋ

храну, али никако ми не полази за руком да боравак пред компјутром смањим на разумно време. Дешава се неких дана, када не радим у ординацији, да проведем и по пет-шест сати у читању сајтова српских новинских агенција, ТВ станица, дневних и недељних новина.

- Мирко, опет си у својој соби и гледаш у екран - често ме прекоревала Сабине. - Зар није боље да изађемо и да се на свежем ваздуху прошетамо поред језера?

- У праву си, драга - дајем јој за право - сачекај ме само десет минута да нешто погледам.

- Знаш и друге Србе, али никога толико не мучи носталгија, као тебе. Много си везан за своју бившу земљу - с љутином у гласу говори ми Сабине кроз затворена врата.

И онда, уместо десет, останем

- Каква нам је монета?
- За свако поткусуривање!

Ивко МИХАЛЛОВИЋ

још два сата у читању вести о жестоким сукобима међу странкама и унутар странака, о државној بلاгајни која је пред банкротом, о несташницама основних лекова, о старцима који су умрли од глади, о људима који продају органе да би добили новац за преживљавање, о отварању нових народних кухиња, о саобраћајним несрећама због лоших путева, о милионским пљачкама државног новца, о бруталним убиствима међу члановима породице...

- Мирко, хоћемо ли да излазимо? - опет се оглашава моја жена, пошто је издало стрпљење. - Зар то

Нашу славну прошлост прегазило је време!

Милан Р. СИМИЋ

лико волиш Србију, да мораш сваког тренутка да знаш шта се тамо догађа?

Не одговарам јој ништа. Не желим да јој објашњавам. Боље је да мисли како сам толико везан за отаџбину, да не могу без старог краја.

А ја, заправо, свакога дана уверавам себе колико сам срећан што сам напустио Србију и што живим у држави у којој нема свега тога грозног о чему читам да се догађа „тамо далеко“.

Александар ЧОТРИЋ

Књига

Да је жена попут књиге предочио нам је још Казанова, у својим мемоарима. Спрега између жене и књиге је нераскидива. Као и књига, и жена воли да буде примећена и прочитана. Да је читалац никада не испушта из руке. Да јој се наново враћа и да јој се диви.

Нажалост, неке књиге нико не узме са полице, иако оне стрпљиво чекају годинама да их неко примети. Страственом читаоцу се, пак, деси да узме неке књиге, прочита их, али се испостави да су оне ужасно досадне и незанимљиве. Онда их врате тамо где су их нашли и више их нико не такне.

Има и књига које су добро написане, али их никада нико не прочита. Понеке страдају и зато што су похабане. Опет, неке од тих изарчених се и даље редовно узимају, мамећи читаоца да сазна зашто су небројано пута узимане у руке. Ако су биле добре другима значи да су вределе. Многи их узму тек онако, да их прелистају. Чисто да буду информисани и виде о чему се у њима ради.

Сви, ипак, воле ново, неотворено. Зато половне књиге ретко ко задржи. Има и књига од посебног значаја. Њима се баве само изузетни зналци и они који непогрешиво знају шта траже. Али, такве књиге ретко се налазе у приватним библиотекама. Углавном чаме саме, у засебним витринама. Закључане.

Најгоре је оних недодирнутих књигама, које никада нико, из неког чудног разлога, нити узме са полице, нити их отвори. Деси се да су толико непримећене да никада и не буду додирнуте. Мени је највише жао управо тих. Њихово чекање постаје вечност и тако се забораве, као да никада нису ни постојале.

Мада, страшно је и оних књигама које узме погрешни читалац па их никада не разуме, колико год да их је читао. Несхваћене и компликоване, углавном се саме врате на полицу. Проблем књиге је што их увек туђа рука узима и враћа, како му се прохте. Па је, можда, поново узме и врати, опет како му падне на памет.

Има и оних који уживају у мирису неотворених књига, тек изложених, оних о којима се мало зна. Деси се да читалац дуго облеће око такве књиге, пипка је, преврће, дајући јој лажну наду да ће је узети, а онда оде, заборавивши на њу.

Ретки су читаоци који узму само једну књигу, па им целог живота стоји крај узглавља. Или је свуда носе са собом. Ретке су такве књиге. И такви читаоци.

И читаоци су се избезобразили. Све мање их занимају књиге, а све се више окрећу овом ђавољем интернету. Не уживају држећи их у рукама и поред јастука, само им се виртуелно посвете. Зато књиге данас све више чаме чезнући да ће постати нечија прочитана тајна.

Неке књиге су лаке, па им се људи посмевају. Неке су сувише тешке, па остају остављене. Неке су посебне, па одмах скрену пажњу на себе. Неке су исте као и друге: преписане и преликане. Меког или тврдог повеза. Мале или велике. Неке су само сликовнице. Увек сам се плашила да не postanем књига - бајка. Да ме, најпре, сви хоће а онда да причају као сам наивна и превазиђена. Ни енциклопедије нису захвалне. Свако узме само оно што му треба. Делић. Никада не посегне за целином. Неке делове никада и не прочита.

Људи воле ведре књиге. Оне које уливају оптимизам. Истина, има и оних који воле мрачне, неразумљиве. Мада, више се праве да их читају и стварају илузију да им је лепо. Ретки воле и дебеле књиге. Искрено им се диве. Само, данас сви радије посежу за оним танкима. За читање се има све мање времена.

Данас има свакојакних књига. Не можемо ни да замислимо шта се све нуди. Али, једно је сигурно: читалац бира књигу, а не књига читаоца. Она само чека да се неко смилује не би ли је узео. Или да је неко препоручи. И то је неправда.

Најгоре по књигу је да је се домогне неко ко уопште не воли да чита. Набеђени колекционар који је купује због боје и шарених корица.

Зато је за добру књигу неопходан занимљив садржај. Без много паметовања и без вишка глупости. И врхунски дизајнер, који ће умети да је направи додатно привлачном. У противном, помоћи јој нема. Гриње су неумољиве. Вребају на свакој страници.

ЛЕПА ЈЕЛА

Карикаштура: Горан МИЛЕНКОВИЋ

Лидери странака су превазишли идеолошке разлике. Сада се мрзе из личних разлога!

Александар ЧОТРИЋ

Горан Миленковић

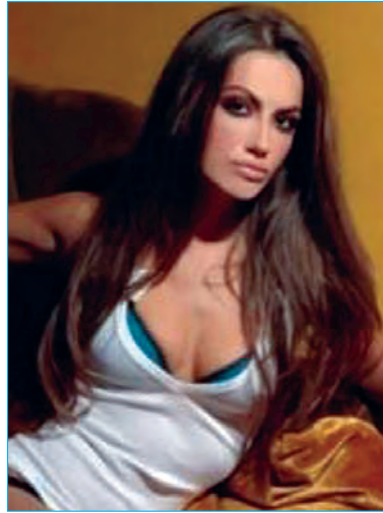

ОДВАЈАЛЕ

МИЛУТИН, владика ваљевски:
- Важно је да се сви верници покају за своја лоша дела, како би нам Бог послао кишу.

ОЛИВЕРА КОВАЧЕВИЋ, ТВ водитељка:
- Партнера можете тражити, али не и љубав, као што и Бог све може да уради човеку, осим да га натера да га воли.

ИВАНА СТАМЕНКОВИЋ СИНДИ, бивша „моделсица“, сестра новопечене народне посланице Невене Адемовић:
- Тренутно немам времена за спремање нове колекције вечерњих хаљина јер сам се потпуно посветила Невени, која мора да промени имиџ. Она цео орман полако мења и изазовне и секси ствари које је некад носила избацује и замењује озбиљним костимима и дужим сукњама.

СУЗАНА МАНЧИЋ, водитељка, после раскида вишегодишње везе са грчким бизнисменом:
- Не знам да ли сам спремна за нову љубав, али као дупла шкорпија знам да сам увек отворена за лепа осећања. Једноставно, не умем да функционишем без љубави.

ДАНИЈЕЛА АМИЦИЋ, манекенка, онедавно супруга водитеља Огњена Амићића:
- На бурму сам се некако навикла, али не и на помисао да сам у браку.

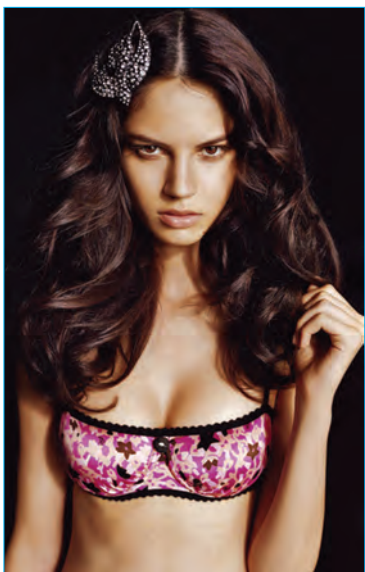
АНА БЕКУТА, певачица:
- Ја стварно волим луксуз. Дивно је када себи можете да приуштите скупу и добру торбу, па још и ципеле уз њу. Прелепо је када можете да купите италијански намештај, да платите врхунске масаже и најбољи козметички третман.

АЛЕКСАНДАР ВУЛИН, бивши „јуловац“, сада шеф Владине канцеларије за Косово:
- Цео живот носим бројаницу. То је начин да будем фокусиранији и мирнији. Носио сам је и кад сам био у ЈУЛ-у, она нема везе са религиозним осећањима.

ЈОВАН КРКОБАБИЋ, министар рада и социјалне политике и шеф пензионерске странке:
- Не очекујем штрајкове и веће изливе социјалног бунта. Јесен мора да буде врућа од рада, а не од штрајкова.

ЖАРКО ОБРАДОВИЋ, министар просвете, о „кондиционим“ припремама пред отварање роштиљијаде у Лесковцу:
- Морам да припремим организам за гастрономску бомбу. Треба се изборити са толиким ражњићима, плескавицама, мућкалицама.

ЗУМ
Милош Игњатовић

Изгледа да је порука била - хладна

За пензије пре него што „упече звезда“

Чика поштар се расхлади над „нагази“ мопед

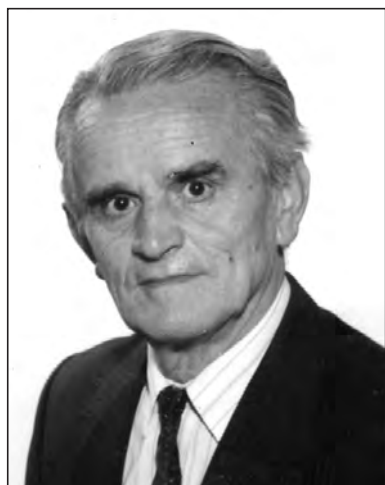
Град на 40 СТЕПЕНИ

И треба да буде вруће

Нема везе, после ћу се окупати

ТУЖНО СЕЋАЊЕ

**Новаковић
Војислав Лола**

31.8.2010 – 31.8.2012.

Живот смо делиле са Тобом. Сваки осмех, сваку сузу. Дан по дан.

Сада су нам дани испуњени тужним сећањем на велику радост и љубав која нам толико недостаје.

Твоје заувек: Драгана, Каћа и Маја

СЕЋАЊЕ

Цура
1924 – 2008.

Лекић

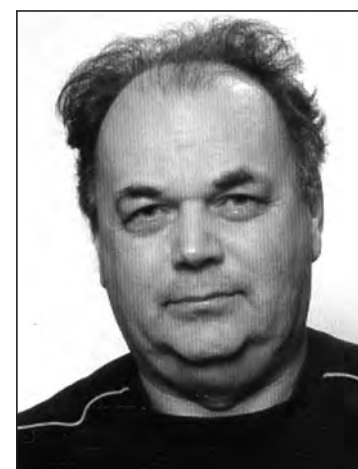
Драгољуб
1922 – 1983.

Увек их се радо сећа породица

Прошло је четрдесет дана од смрти мог најбољег пријатеља и једине љубави

**Рајка
Новаковића**

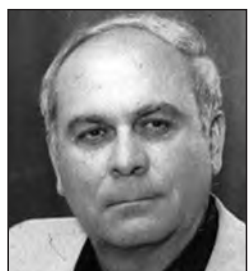
1956 – 2012.

У суботу, 1.септембра 2012. године, одржаћемо помен на Бозману у 11 сати.

Његова супруга Снежана

СЕЋАЊЕ

Јанковић Александар

2009 – 2012.

Деко, недостајеш нам.

Унуке Ђуки и Селка

СЕЋАЊЕ

3.9.2007 – 3.9.2012.

Милена Челиковић

Недостаје нам твоја нежност и племенитост.

Син Зоран, снаја Јасмина и унука Ивана

Време пролази али не и љубав и успомене на тебе.

Заувек ћеш бити и мом срцу.

Рајко Новаковић

1956 – 2012.

Драгом и једином брату последњи поздрав од сестре Раде са породицом

СЕЋАЊЕ

Јанковић Александар

2009 – 2012.

Оставио си трагове који се не бришу, сећање које не бледи, доброту која се не заборавља.

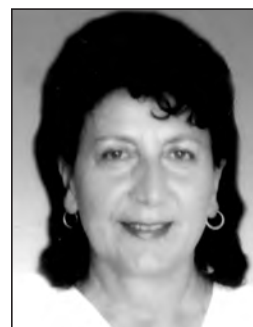
Твоја породица

СЕЋАЊЕ

29. августа 2012. године навршило се две године од смрти наше драге

**Слободанке
Саковић**

1946 – 2010.

Слобо, заборав не постоји. Сећање не бледи. Тугу и бол не брише време. Неизмерна љубав за тобом трајаће вечно.

Хвала ти за све, за љубав, подршку и разумевање

Рајко Новаковић

1956 – 2012.

Заувек ћеш бити у нашим мислима.

Сестричина Јасмина са породицом

СЕЋАЊЕ

Перовић Љубица

2003 – 2012.

Заувек ћемо чувати успомену на твоју љубав, доброту и племенитост.

Твоји: Прле, Мица, Весна и Верица

СКАНДИНАВКА

144	ЕНГЛЕСКА ПЕВАЧИЦА БЕНИ	ОБЛАСТ У ГРЧКОЈ И АЛБАНИЈИ	НАШ БАЧАЧ КУГЛЕ СА СЛИКЕ								
ИМЕ ВОДИТЕЉКЕ КИШ ЈОКИЋ											
ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ (СКР.)											
ГРАД У ФРАНЦУСКОЈ											
ИМЕ ПЕЗ МУЗИЧАРА КИДА											
КЕЛВИН	РИЗМА	ОДРЖАЊЕ, ОПСТАЈАЊЕ									
ВОЂНИ НАПИТАК											
	ПОЖАРЕВАЦ		ВРСТА СИНТЕТИЧКОГ ВЛАКНА					МАЛИ БОКАЛИ	ОБАВИТИ ИСЕЉЕЊЕ	ТОНА ТЕРЕТА	САСТАВНИ ВЕЗНИК
ДОБИТНИК ОСКАРА											
ИЗГУБИТИ НА СНАЗИ											
МАТОРОСТ											УЛТРАКРАТКИ ТАЛАСИ (СКР.)
ДЕО ПРИБОРА ЗА ЈЕЛО (МН.)						УРУГВАЈ					
ЖИВОТИЊА (СТР.)						КРУНА	СИСАВЦИ				
БИЈКА ИЗ ПОРОДИЦЕ УСНАТИЦА											
НАКАДИТИ МИРИСОМ ТАМЈАНА							НЕЗНАЛИЦА (ЛАТ.)				
ВАНДИЈУМ	ЦЕЛЗИЈУС	НАРОДНО МУШКО ИМЕ	ГРАД НА СЕВ. КИНЕ	ПРЕМДА, МАДА							
АВЕНИЈА		ИСТИ ВОКАЛИ			СРЕБРО	ВАЉУШЦИ У СУПИ					
НАДИМАК ГЛУМЦА БРАНИСЛАВА ЈЕРИНИЈА		ДИВ, ТИТАН					МЕСТО КОД ТОЛМИНА				
							ВРСТА ПАЛМЕ				
	ФУДБ. ТРЕН. ПАЛО	РАНИЈИ ПЛИВАЧ									
	ИЈАН										
ПЕСНИК РАБИН-ДРАНАТ							РЕНДГЕН				
							ОРГАН ЧУЛА МИРИСА				
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			СТРАНО ЖЕНСКО ИМЕ	АКАДЕМИЈА НАУКА							
РАДИЈУС	ПОЗДРАВ ГЛАВОМ НА ДОЛЕ	ЕНЕРГИЈА									
ДВОЦИФРЕН БРОЈ											

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								
15								
16								
17								
18								
19								
20								
21								

УСПРАВНО: 1. Обесити о раме (0), 2. Хемијски симбол сумпора - Калуђерски напрсник (1), 3. Дворска пратња (0), 4. Ампер (озн.) - Град у Француској (1), 5. Поткорена величина (0), 6. На празан желудац (1), 7. Област на Пелопонезу - Злато (фран.) (2), 8. Овамо (песн) - Целокупан, потпун (2), 9. Време забране лова (0), 10. Калифорнијски рок бенд (0), 11. Име креаторке Шанел - Ранији фудбалер, Давор (1), 12. Рентген (скр.) - Северни јелен (2), 13. Војна пошта (скр.) - Мастоило (1), 14. Нејасно чути - Динар (озн.), 15. Поборници супротног мишљења (0), 16. Име грчког певача Руваса - Грчко слово (1), 17. Француски фудбалер, Давид (1), 18. Река у Русији - И један и други (2), 19. Онај који нешто узима, корисник (0), 20. Летњи месец - Снежни "човек" са Хималаја (1), 21. Најчешће слово - Кикирики (0).

ВОДОРАВНО: 1. Престижна холивудска филмска награда - Анемија - Ујак одмила, ујо (2), 2. Билтен (скр.) - Ауто-ознака за Аустрију - Француска оперска дива старије генерације - Грчка певачица, Хелена (4), 3. Певач, Џеј - Место код Лознице (1), 4. Становници Анама - Непринци-пијелно коришћење лоших прилика за личну корист - Реомир (озн.) (2), 5. Страно женско име - Савез совјетских република (скр.) - Холандски ФК - Име балерине Павић-Јунг (3), 6. Место код Сарајева - Становник Атике - Планина код Приштине (2), 7. Надареност, таленат - Имати потребу (1), 8. Име боксера Холифилда - Јавни градски превоз (скр.) - Италијански поздрав - Киселина (лат.) (3).

МАГИЧНИ ЛИК

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО:

1. Застор, простирка,
2. Институт, завод,
3. Сликарски сталак,
4. Врста тродимензионалне филмске технике,
5. Пролаз, пролажење,
6. Старо насеље у Београду.

СЛОВОВИ:

ВА, ВА, ЗА, ЗАК, ЛА, ЛА, ЛАЈ, МА, МА, НЕ, НО, ПРО, РА, РАЧ, СА, СИ, СТА, СТИ, У, ФЕ, ШТА.

	1	2	3	4	5	6
1						
2						
3						
4						
5						
6						

ПОЉОПРИВРЕДНИ АНАГРАМ

А СЕЈАЊЕ ВЕСТ

РЕШЕЊА ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

СКАНДИНАВКА: напућити, алемани, матирати, атавин, ђ, скратити, таблица, и, оо, ико, стаж, ајос, итонка, а, авар, пм, тбилиси, раћа, але, ис, зазор, оквасити, дапчевић.

АНАГРАМ: духовна музика. **ОСМОСМЕРКА:** поштар.

СУДОКУ: а) 172-346-895, 358-179-462, 469-528-173, 746-283-951, 231-795-648, 985-614-327, 827-961-534, 594-837-216, 613-452-789. б) 391-684-257, 458-127-936, 762-593-841, 813-475-629, 275-916-384, 946-832-175, 534-261-798, 687-359-412, 129-748-563.

СУДОКУ

НИВО ТЕЖИНЕ: средњи

				5		7
4						
	5	1				3
3						2
		1		8		6 5
				2	3	9
6		4	9	3		5 8
		9	2		6	1 4 3
1			4	5		

НИВО ТЕЖИНЕ: средњи

9	8					5
1	6					4
		3	8		2	6
		4	9		3	7
2	3	1		8	6	
		5	1			8
4		9			5	
	5			1		4
						6

